

ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ ❖ БРОЈ 40 ❖ ГОДИНА IX ❖ ВАСКРШЊИ БРОЈ

О ВАСКРСЕЊУ

ЕВХАРИСТИЈА
– ТАЈНА ЦРКВЕ

ПРИСУСТВО
АНЂЕЛА
У НАШЕМ
ЖИВОТУ

РУСИЈА,
НАША ДАЛЕКА
МАЈКА

ПОВОДОМ
РЕЗОЛУЦИЈЕ
ЕВРОПСКОГ
ПАРЛАМЕНТА

БЕСЕДА
СТАРЦА ЗОСИМЕ
О РУСКОМ МОНАХУ
(ДОСТОЈЕВСКИ
– „БРАЋА
КАРАМАЗОВИ“)

ХРИСТОС ВАСКРСЕ! ВАНСТИНУ ВАСКРСЕ!

ISSN 2303-8411

9 772303 841000

Ο ΝΕΟΣ

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

ἡμεῖς ἡμᾶς
ἐγὼ λέγω ὅτι
ὁ θεὸς φερεῖ
ἐστὶ κ' οὐ λέγει
ὄντες ἀλλ' ὄντες
ἐκ τῆς ἀπόστασις
ἐλάθον, ὅτι
ἐκεῖνος τὸ
φερεῖ ἐστὶ.
οὐκ ἔστι λέγει
ὄντες τὸ εἶναι
ὄντες τὴν
χάριν ἔλαθον

СВЕТИ СИМЕОН НОВИ БОГОСЛОВ

Овај богоносни и велики Отац Цркве рођен би у Галати Пафлагонијској, васпитан у Цариграду и увршћен у дворјане цара Василија и Константина Порфирородних. Остави све ради Христа и повуче се у манастир. Подвизавао се под руководством старца Симеона, потом био игуман манастира светог Маманта и најзад отшелник. Највећи богослов после светог Григорија Богослова. Осећао благодат у срцу својме. Његове су речи права духовна и богословска откровења. Упокојио се 1032. године.

САДРЖАЈ:

О ВАСКРСЕЊУ – Рамило Радовић, протојереј	4
СВЕШТЕНОМУЧЕНИК ДАНИЛ СИСОЈЕВ – БЕСЈЕДА НА ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО	6
СВЕШТЕНОМУЧЕНИК СЕРАФИМ ЗВЕЗДИНСКИ – БИТИ СА ГОСПОДОМ НА СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ	10
ТРПЕЗА – ЗАЈЕДНИЦА – Младен Јурошевић - протонамјеник	12
ЕВХАРИСТИЈА – ТАЈНА ЦРКВЕ – Горан Марјановић, ђакон	15
ПРИСУСТВО АНЂЕЛА У НАШЕМ ЖИВОТУ – митрополит морфски Неофит	17
ЧУДО У ДЕЧАНИМА	23
ЗАШТО ЈЕ АЛЕКСЕЈ ЧОВЈЕК БОЖИЈИ? – Зоран Лукић	25
ЕПИСКОП ФОТИЈЕ – НЕМИЛОСРДНИ АНЂЕО	27
РУСИЈА, НАША ДАЛЕКА МАЈКА – Миливоје Данојлић	28
ЗАШТО СУ РУСИ КРИВИ ЗА СВЕ? – Андреј Ткачов, протојереј	34
БРУТАЛНИ НАПАД НА ПРАВОСЛАВЉЕ – Божидар Зечевић	37
ПОВОДОМ РЕЗОЛУЦИЈЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА	39
ПРИЧА О ЈОВУ – Давор Арнаут, ђакон	40
НЕКА СРПСКА ИСХОДИШТА ХРВАТСКЕ КУЛТУРЕ – Радован Пилиповић	42
ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ ТРАУМЕ СЈЕЋАЊЕМ НА ХРИШЋАНСКЕ ИДЕАЛЕ СВЕТИХ БОЖИЈИХ ЉУДИ – Весна Теофиловић	44
ШТА ЈЕ ЖИВОТ ПРОЛАЗАН К'О ТРЕН? – Марко Данојловић, јереј	46
МАТЕРИЈАЛИЗАМ ЈЕ ИНКУБАТОР НЕВЕРОВАЊА – Станко Нешкович	47
ДОСТОЈЕВСКИ – БЕСЕДА СТАРЦА ЗОСИМЕ О РУСКОМ МОНАХУ	49

Издази са благословом
Његовог Преосвештенства Епископа
зворничко-тузланског г. ФОТИЈА

Година IX, број 40, (васкршњи број),
Бијељина, 2022.

Главни и одговорни уредник
протођакон Бојан Чечар

Технички уредник
протојереј-ставрофор Љубомир Самарџић

Уредништво часописа:
протојереј-ставрофор Љубомир Самарџић,
протонамјесник Синиша Шаренац,
јереј Дражен Ракић, јереј Немања Ерак,
и протођакон Бојан Чечар

Адреса уредништва:
Ул. патријарха Павла 40, 76300 Бијељина,
E-mail: casopiszivotvorniistocnik@gmail.com

Часопис излази четири пута годишње

Сарадници часописа:
протојереј-ставрофор Жељко Теофиловић,
протојереј Радмило Радовић, протојереј Милош
Зекановић, протонамјесник Кристијан Ђокић,
протонамјесник Младен Јурошевић,
јереј Бранислав Недић, ђакон Бојан
Јокановић, ђакон Давор Арнаут,
ђакон Славиша Тубин, Данијел Васић,
Милица Игњатов и Маријана Чечар

Издавач:
Издавачка кућа
Епархије зворничко-тузланске „СИНАЈ“
Ул. патријарха Павла 40
76300 Бијељина, тел: (+387) 055-222-300
факс: (+387) 055-210-960

Лектор:
ђакон Давор Арнаут

Графичка припрема
ЕУРОГРАФНИКА, Зворник

Тираж:
4600

О ВАСКРСЕЊУ

Истина на којој се темељи и почива цјелокупно хришћанско учење јесте истина о Васкрсењу Христовом. О томе нам јасно говори Свети апостол Павле, који каже: „Ако Христос није устао, онда је празна проповијед наша, па празна и вјера ваша. Но, заиста је Христос устао из мртвих, те постаде првенац оних који су умрли. Јер пошто је кроз човјека смрт, кроз човјека је и васкрсење мртвих. Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживјети“ (1. Кор. 15, 14; 15,20-22).

Зашто се на Васкрсењу Христовом темељи хришћанство? Зато што су Христовим Васкрсењем побијеђена три иконска и највећа непријатеља рода људског. Својим преславним Васкрсењем из мртвих Господ Исус Христос је побиједио и гријех и смрт и ђавола, те нам тако осигурао пут у живот вјечни и Свеопште васкрсење које ће се свакако десити.

Гријехом првога човјека Адама смрт је ушла у човјека и овладала њим. Она је постала својствена природи човјека, зато што је човјек отпао од Бога и удаљио се од лица Божијег. Човјек је преступањем заповијести Божије изгубио оно првобитно божанско достојанство и назначење које му је било дато самим стварањем, и Лик Божији, по коме је човјек створен, *потамнио* је у њему. Човјек је између

осталог постао подложен болестима, страдањима, трулежности и самој смрти.

Но, као што је кроз Адама ушла смрт међу нас и овладала нама, тако кроз Христа долази васкрсење и побједа над гријехом, смрћу и ђаволом, који више немају никакве власти над онима који обитавају у заједници народа Божијег, који се одазивају на Божији позив и призив да буду синови Божији и насљедници непролазног Цар-

ства Божијег, које прекушамо још овдје и сада кроз учешће у Светој тајни евхаристије, у којој доживљавамо мистично сједињење са Живим Богом.

Као што је Господ Исус Христос васкрсао једном засвагда, тако ћемо и сви ми васкрснути о Свеопштем васкрсењу мртвих, као што јасно испо-

виједамо у једанаестом члану Никео-цариградског Символа вјере. У првом човјеку Адаму сви умиремо, али ћемо у Христу – Новом Адаму сви и васкрснути. Са оваквом вјером и надом у Свеопште васкрсење мртвих и живот будућег вијека, ми хришћани непрестано живимо ишчекујући долазак Дана Господњег – дана када ће Бог бити све у свему.

Човјек је створен за бесмртност и вјечни живот у заједници са Богом и свима светима Његовим. А ту бесмртност и живот вјечни човјек ће постићи управо кроз васкрсење, када ће боголика душа поново да се сједини са својим васкрслим тијелом. Бог ће из праха земаљског подићи свако умрло тијело и довести га у сједињење са душом, као што је било и при самом чину стварања човјека, али с том разликом што човјеково ново, преобразено и продуховљено тијело, више неће бити подложно ни гријеху, ни смрти, нити утицају ђавола.

„Нема догађаја, не само у Еванђељу, већ и у историји рода људског, који је тако силно, тако неодољиво, тако непоречно посведочен као Васкрсење Христово. Јер је хришћанство, у својој целокупној историјској стварности, историјској моћи и свемоћи, засновано на факту Христовог Васкрсења, а то значи: на вечито живој Личности Богочовека

Христа“, закључује Преподобни Јустин Ћелијски.¹ Он, такође, истиче да је Васкрсење Господа Исуса, које је најприје било логичка неопходност Његове богочовјечанске личности, постало у потребном тренутку историјска стварност. И то неминовна историјска стварност. Јер по сили своје богочовјечанске личности Господ Исус није могао не васкрснути. Иако стварно мртав Својим тијелом, Спаситељ се показао јачи од смрти, јер је тијело Његово било тијело Бога Логоса, ипостасно сједињено с Њим и у гробу, те га смрт није могла задржати у своме царству као свој плијен.²

По ријечима Александра Шмемана, хришћанство је вјеровање, прије свега и изнад свега, у чињеницу да Христос није остао у гробу, да је живот засијао из смрти и да је у Христовом Васкрсењу из мртвих, тај апсолутни и свеобухватни закон умирања и смрти, који није допуштао никакве изузетке, на неки начин, био укинут и превладан изнутра.³ Васкрсење Господа Христа било је сасвим природно за Његову богочовјечанску личност, јер су и човјечанска душа Његова, и човјечанско тијело Његово, били ипостасно сједињени са божанском Ипостаси Његовом, а то значи: са вјечним животом, и са свим оним што је божанско и бескрајно.⁴

Дакле, Васкрсење Господа Христа је темељ на коме Његови свети ученици зидају сву своју вјеру и сву своју пропо-

вијед. Сва њихова дјела, у ствари, ничу из тог једног Христовог дјела, и свде се на то једно дјело. Јер, по ријечима Светог Златоуста, Дјела апостолска садрже у себи, управо, доказ о Васкрсењу, пошто је ономе који је повјеровао у Васкрсење било већ лако примити и све остало.⁵ Они, пак, који постају хришћани, не усвајају идеје нити начела, већ прихватају ову вјеру у Васкрсење, ово искуство, ово познање Васкрслога Учитеља. Они прихватају вјеру у Свеопште васкрсење, што значи вјеру у превладавање, укидање и уништење смрти као крајњег циља свијета. Прихватање, односно неприхватање Христа и

тог јединства јесте смрт.⁶

Васкрсење Христово подразумева васпостављање свеукупног човјековог састава, и тијела и душе. Ову тајну је објавио апостол Павле у Посланици Коринћанима: *Сви нећемо помријети, а сви ћемо се промијенити, уједанпут у трен ока, при последњој труби; јер ће затрубити и мртви ће васкрснути нераспадљиви, и ми ћемо се промијенити. Јер треба ово распадљиво да се обуче у нераспадљивост и ово смртно да се обуче у бесмртност* (1 Кор. 15,51-53). Послије васкрсења људска природа ће бити и даље људска природа, а не нека друга, али ће имати обиљежја нове

Васкрсење Христово

хришћанства јесте у суштини прихватање или неприхватање вјере у Његово Васкрсење, а на језику религијских представа то значи: вјеровање у јединство тијела и душе у Христу, јер управо раскидање и разарање

твари, јер неће имати у себи могућност гријеха и смрти. Као што Христос по Васкрсењу остаје за сву вјечност у јединству са људском природом, јер *Христос оставиши из мртвих, више не умире, смрт више не влада Њиме* (Рим. 6,9), тако и

1 Протосинђел др Јустин Поповић, Догматика православне Цркве II, Београд 1980, стр. 536.

2 Исто, стр. 535.

3 Протопрезвитер Александар Шмеман, „Хришћанско поимање смрти“, у: Наш живот у Христу, Христов живот у нама, Београд 2007, стр. 33.

4 Ј. Поповић, наведено дјело, стр. 536.

5 Исто, стр. 540.

6 А. Шмеман, наведено дјело, стр. 34.

Васкрсење мртвих је темељ хришћанског учења о вјечном животу и циљу људског бића, на коме се зида вјечно постојање човјечије личности. Васкрсењем Господа Христа Богочовјека неопходност васкрсења мртвих је постала сасвим природна и логична. Васкрснувши из мртвих, Господ је као Богочовјек, као родоначелник новог човјечанства, ставио у људску природу зачетак васкрсења, начело васкрсења, и на тај начин постао прворођени из мртвих (1 Кор. 15,20-23; Кол. 1,18) - коме ће по неопходности сљедовати сви мртви у посљедњи дан.

они који вјерују у Њега више не могу умријети јер су као анђели, и синови су Божији када су синови васкрсења (Лк. 20,36).⁷

Васкрсење мртвих је темељ хришћанског учења о вјечном животу и циљу људског бића, на коме се зида вјечно постојање човјечије личности. Васкрсењем Господа Христа Богочовјека неопходност васкрсења мртвих је постала сасвим природна и логична. Васкрснувши из мртвих, Господ је као Богочовјек, као родоначелник новог човјечанства, ставио у људску

⁷ Здравко Пено, Христос – Нова Твар, Фоча-Острог 2009, стр. 215.

природу зачетак васкрсења, начело васкрсења, и на тај начин постао прворођени из мртвих (1 Кор. 15,20-23; Кол. 1,18) - коме ће по неопходности сљедовати сви мртви у посљедњи дан.⁸

Да Христос није васкрсао, онда ни ми не бисмо могли васкрснути, нити очекивати васкрсење мртвих. Самим тим наш живот би изгубио сваки смисао и онда бисмо заједно са апостолом Павлом могли да кажемо да је узалудна вјера наша, а узалудна из разлога што нема, нити може бити васкрсења мрт-

⁸ Архимандрит др Јустин Поповић, Догматика православне Цркве III, Београд 1978, стр. 782.

вих. Но, није тако, као што даље говори Свети апостол Павле, јер је Христос, као Син Божији и обећани Спаситељ и Искупитељ рода људског, васкрсао и Својим Васкрсењем нам обезбиједио исто то васкрсење које ће се десити непосредно пред Његов Други и славни долазак.

Због важности и значаја Васкрсења Христовог, у трећи дан по Писму, празник Васкрс је постао највећим и најрадоснијим хришћанским празником, када прослављамо побједу живота над смрћу. То је Празник над празницима и Славље над слављима, као што и пјевају све богослужбене пјесме током пасхалног периода. То је дан када се радују и небо и земља и када васцијелим својим бићем кличемо: ХРИСТОС ВАСКРСЕ – ВАИСТИНУ ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Радмило Радовић,
протојереј Мастер теолог

БЕСЈЕДА

СВЕШТЕНОМУЧЕНИК ДАНИЛ СИСОЈЕВ: БЕСЕДА НА ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО ХРИСТОС ВОСКРСЕ – ВАИСТИНУ ВОСКРСЕ!!!

Уиме Оца и Сина и Светога Духа!

Ми смо већ на прагу Празника, већ смо видели како је Плаштаница унесена у олтар. Тиме Црква симболише тајно Васкрсење Христа Спаситеља. Јер, када је Господ наш васкрсао о томе нису знали ни анђелски светови, ни људи, већ једино

Бог! Како поје Црква: „Не знамо како си се родио од Дјеве и не знамо како си васкрсао из мртвих“. Обе ове тајне су биле скривене од радозналих, али се јавила благодат за људе који верују и исповедају ту тајну. Заиста, велика је тајна вере коју данас објављујемо, тајна победе над смрћу, тајна избављења од

трулежности и пропасти, тајна преображења човека, тајна великог преласка из смрти у живот, бекства из ропства на слободу, из тамнице трулежности на слободу славе деце Божије – то је велика срећа!

Зато више нисмо робови земље, нисмо оковани земним законима и не оптерећује нас

терет земаљског пространства. Очекује нас велики сусрет са Свемогућим Богом. Ова победа се огледа у томе што нам је дата победа апсолутног опроштаја. Нека се Јевреји смућују, нека муслимани сматрају да је то дрско, нека нас безбожници прекоревају за лукавство говорећи: „Ала је код вас све лако, покајеш се и добијеш опроштај!“ Главна васкршња вест је јављање покајања свим народима!

Господ је након Васкрса (Пасхе) рекао: „И да се проповиједа покајање и опроштење гријехова по свим народима, почевши од Јерусалима“ (Лк. 24:47).

Васкршња вест – опроштај из Гроба – засијала је и смрт је уништена Христовом смрћу. Васкрсење из мртвих даје васкрсење и душа и тела људских. Данас, у овој светлој, тајанственој ноћи Васкрсења Господњег ми заједно стојимо, бројимо минуте до тренутка када ћемо чути вест од Анђела Божијег, устима свештеника који поје да је смрт уништена. Хајде да у тим тренуцима погледамо какви смо били и какви смо постали. Сада је још увек мрачна ноћ. Није озарена светлошћу наших свећа. Свеће које држимо у рукама још нису упаљене, још увек нема светлости. И то није случајно. У овом тренутку ми као да смо потопљени у стање безбожног света, света који не зна Бога, не зна за опроштај, света принуђеног да се ослања само на себе и зато неизбежно пада и гине. И ето, ове ноћи ћемо чути вест о победи, вест о срећи, вест да се Бог помирио са људима, да је смрт побеђена. И душа нам је бесмртна, и ево, ово тело – и оно ће такође бити оживљено.

Јер како говори Писмо: „заста је Христос устао из мрт-

Отац Данил Сисојев

вих, те постаде првенац оних који су умрли“ (1 Кор. 15:20).

Први је Христос, а за Њим ће поћи сви! И сада ћемо заједно видети како ће се догодити велика експлозија смрти и запалити велики огањ бесмртног живота који се из Исусовог гроба шири по свим гробљима, по нашим телима и у нама пали огањ бесмртности. Наступиће дан када ће се тајни пламен разбуктати. Кнезу овога света – ђаволу, чини се да је све у реду: зло, нечистота, смрт. Међутим, испод тога букти тајни огањ васкрслог Исуса који се и не приметно шири у нашим срцима. Он преображава на почетку умове, затим вољу, а затим – осећања, захвата и тело. Ви сигурно знате да тела светих нису подвргнута труљењу, да црпе силу нетрулежности од нетрулежног тела Исусовог.

У дан Васкрсења, Бог ће просто откинути трули покривач и чисти пламен вечности ће изаћи испод покроба времена. Сви ми заједно, обухваћени божанским огњем, светлећи се и освећујући се, постали смо деца Божија, ушли смо у Његову славу.

Обећано нам је: „разумни ће се сјати као светлост небеска,

и који многе приведоше к правди, као звезде вазда и довека“ (Дан. 12:3).

Једни ће се светлети као малене звезде, други као веће звезде, трећи као месец, четврти као сунце. Сва та светлост потиче од тајанственог, недостижног, животног гроба из кога излива нетрулежност. Нетрулежност душа, разума, тела и обнављање свега што постоји.

Хајде да чујемо речи светог Јеванђеља: „А у први дан седмице дође Марија Магдалина на гроб рано, док још бјеше мрак, и видје да је камен дигнут са гроба. Онда отрча и дође Симону Петру и другом ученику кога љубљаше Исус, и рече им: Узеше Господа из гроба, и не знамо гдје га положише. Тада изиђе Петар и други ученик, и пођоше ка гробу. Трчаху пак оба заједно, и други ученик трчаше брже од Петра и стиже први на гроб. И надвиривши се, видје покрове гдје леже; али не уђе. Тада стиже Симон Петар за њим и уђе у гроб и видје покрове гдје леже. И убрус који бјеше на глави његовој, да не лежи са покровима, него посебно савијен на једном мјесту. Тада, дакле, уђе и други ученик, који први дође на гроб, и видје и вјерова; Јер још не

Спасење је засијало од гроба! Удубљујући се у тајну Васкрсења, погружавајући се у дубине живоносног гроба Исусовог, заједно осећамо и разумемо да немамо чега да се бојимо. Наша прошлост је очишћена и греси су нам опроштени. Какво је само блаженство знати да су твоја безакоња покривена, да греха више нема. Како је Господ обећао, тако је и учинио – Он је већ бацио наша безакоња у велику воду Крштења. Јер је велика милост Његова. Он нас је ослободио великих и древних тирана, ослободио нас сопствене зле тираније – наших грехова.

знаћаху Писмо да Он треба да васкрсне из мртвих. Онда се ученици опет вратише дома. А Марија стајаше напољу код гроба и плакаше. И када плакаше надвири се над гроб и видје два анђела у бијелим хаљинама гдје сједе, један чело главе, а други чело ногу, гдје бјеше лежало тијело Исусово. И они јој рекоше: Жено, што плачеш? Рече им: Зато што узеше Господа мојега, и не знам гдје га положише. И ово рекавши, обазре се на траг и угледа Исуса гдје стоји, и не знаћаше да је Исус. Рече јој Исус: Жено, што плачеш? Кога тражиш? Она, мислећи да је градинар, рече му: Господине, ако си га ти однио, кажи ми гдје си га положио, и ја ћу га узети. Исус јој рече: Марија! Она, окренувши се, рече му: Равуни, што ће рећи: Учитељу! Рече јој Исус: Не дотичи ме се, јер још нисам узишао Оцу својему; него иди браћи мојој и кажи им: Узлазим Оцу мојему и Оцу вашему, и Богу мојему и Богу вашему. А Марија Магдалина отиде и јави ученицима да је видјела Господа и да јој ово рече“ (Јн. 20:1-18).

Тако је прва Марија Магдалина у рану зору недељног дана, још у тами видеда Великог Градинара – Исуса Христа, Градинара који је заиста Градинар рајског врта. Жена је прва чула речи проклетства, прва чује и благу вест о опроштају и радо-

сти. Христос дозвољава да Му се обраћамо по имену и Бог нас зове нашим именом.

Многи желе да буду личности, јединствене, непоновљиве личности. И то је исправно. Међутим, човек може да црпи своју личност само из сагледавања лица Божијег. Само у Његовом лицу ми можемо наћи своју личност. Христос је небески Пастир који Своје овце назива именом. Сада васкрсли Исус зове своје и јавља им да је наступило време оздрављења личности. Дужни смо да свако од нас постане непоновљиво дете Божије.

Зато Господ и говори: „иди браћи Мојој“ (Јн. 20:17), зато смо ми браћа и сестре Исуса Христа – Сина Божијег. Зато што је захваљујући Исусовом Васкрсењу из мртвих, Он постао првородни међу многим браћом.

Постојао је тренутак када смо сви учествовали у Његовој смрти и Васкрсењу. Ушли смо у дубине вода у време Крштења, сишли у Његов гроб и изашли из воде, учествујући у Његовом Васкрсењу. Зато смо ми Исусова браћа и сестре, а Он – првородни међу нама. Имамо истог Бога Оца и зато ћемо Га прослављати, захваљивати Му и благосиљати Га. И сада видимо да смо добили дар, довели су Благодатни огањ од живоносног Гроба Господњег. И како говори древна

црквена химна коју певају Грци: „Приђите, примите Светлост од не вечерње Светлости и прославите Христа, Васкрслог из мртвих“. Примите Бесмртну Светлост од живог Бога! Благодатни огањ из светог Јерусалима дошао је и до нас. Ми примамо живи пламен живоносног огња.

Замислите какву радост човек осећа који се буди здрав након месец дана тешке болести. Човек осећа неку силу која га испуњава, силу телесног живота. Пролеће је и ваздух се испуњава слатким мирисом – и тај мирис биљака такође усходи Творцу. Знамо шта се дешава када је човек оптерећен грехом, када га гризе савест, када у души осећа нечистоћу. Када човек исповеда своје грехе на исповести, он просто узлеће. И то је такође сила живота која обухвата човека. Сав тај живот се кроз нас излива кроз Васкрсење Христа Спаситеља.

Раније је човек такође имао некакав живот, живот трулежни, гнојав, распаднут, смртни, псеудо-живот који је обмањивао и тровао човека. Човек је јурећи за телесним задовољствима добијао заузврат истинску муку и за дух и за тело. Сада је наступило ново време, у људима се појављује нова сила, живот се обнавља. Ми заиста оздрављујемо, у нас се излива истинско здравље небеског Оца, у нас се излива цветање, за шта као образац служе расцветали вртови након Васкрса.

И наша душа почиње да цвета јер је наступило пролеће за душу. Христос, Васкрсли из мртвих, излио је у нас силу да бисмо вршили врлине. Потребно је да будемо не просто бубалице које испуњавају правила, дужни смо да вршимо врлине, гледајући и разумејући

Бога, имајући силу Божију за њихово испуњавање и будемо свесни лепоте врлине коју у нас полаже Бог. Врлине нису само спољашњи закони, већ својство божанске природе која се излива у нас и снажи нас, преображава и освећује.

Међутим, ми осећамо још већу силу, силу која побеђује смрт. Видимо мученике који певају и ликују у мучењима јер виде у себи силу која побеђује. Они знају да је древни чудовишни змај који је прождирао све људе (ђаво) убијен, разрушен, уништен, урушен изнутра. Сада је смрт згажена и живот тријумфује. Ми, будући причасни том животу, ликујемо и веселимо се јер се не бојимо смрти.

Спасење је засијало од гроба! Удубљујући се у тајну Васкрсења, погружавајући се у дубине живоносног гроба Исусовог, заједно осећамо и разумемо да немамо чега да се бојимо. Наша прошлост је очишћена и греси су нам опроштени. Какво је само блаженство знати да су твоја безакоња покривена, да греха више нема. Како је Господ обећао, тако је и учинио – Он је већ бацио наша безакоња у велику воду Крштења. Јер је велика милост Његова. Он нас је ослободио великих и древних тирана, ослободио нас сопствене зле тираније – наших грехова.

Не бојимо се садашњости јер знамо да је садашњост у рукама Господа. Не треба да паничимо ни гледајући у будућност јер као што Христос, Умрли и Васкрсли, неће умрети никада тако ћемо и ми за Њим, живети вечно. Будућност је у потпуности у прободеним рукама Исуса, пробијеним Искупитељевим рукама који влада будућношћу, управља свим световима. Зна-

мо да ми припадамо Њему, што значи да припадамо бесмртности. Већ сада нам је вечно блаженство доступно на земљи, само да не одступимо од Њега. На дан Васкрса ми се заиста радујемо и ликујемо, смрт је побеђена, пропаст је савладана, трулежност угашена, греси покривени, неверје уништено и светлост је засијала у нашим срцима.

зи и Отац јер само кроз Христа имамо приступ Оцу, као што је Он и рекао: „Ако ме неко љуби, ријеч моју држаће, и Отац мој љубиће њега; и њему ћемо доћи и у њему ћемо се настанити.“ (Јн. 14:23)

Сада нам се открива ова велика тајна и ми ћемо бити учесници ове велике вечере, стајаћемо са страхом и трепетом, са љубављу и радошћу и светлети

Прићи ћемо сада тајанственој Вечери, тајном посвећењу, учешћу у тајанственим и невиђеним мистеријама Светога Духа, када ће нам Дух Божији дати да видимо, осетимо и постанемо учесници у највећој Исусовој Жртви, када Христос Самог Себе приноси на жртву Светој Тројици. Отац Небески прима Његову жртву и Дух Божији чини хлеб и вино Крвљу и Телом Христовим чинећи жртву савршеном. То је Чаша Пасхе, Чаша Вечног Живота, Чаша Победе, кроз коју Христос улази у нас, али не улази само Он.

Заједно са Њим у нас улази и Дух Свети, Дух Живота, Дух Животворни, Дух Који је васкрсао Христа из мртвих, Који нам даје силе да примимо Васкрслог Исуса.

Заједно са Христом у нас ула-

великом светлошћу да би Христос Васкрсли ушао у нас. Како је рекао Јован Богослов: „Безмерни океан светлости истиче из Васкрслог Исуса“ – да бисмо и ми били обухваћени тим бескрајним океаном. Хајде да заједно као лозе новог винограда будемо учесници тог божанског весеља, будемо у Царству Христовом, певамо Га као Бога, Победника смрти.

Како је речено у Писму: „Нека живи душа моја и Тебе хвали, и судови Твоји нека ми помогну.“ (Пс- 119:175)

Христос воскрес! Ваистину воскрес!

(„Лекције светости, стр. 10-17, Москва 2011“)

Преузето са сајта:
<https://istinoljublje.com>

СВЕШТЕНОМУЧЕНИК СЕРАФИМ ЗВЕЗДИНСКИ БИТИ СА ГОСПОДОМ НА СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ ТУМАЧЕЊЕ БОЖАНСТВЕНЕ СЛУЖБЕ

ЛИТУРГИЈА: МИОМИР ХРИСТОВ

У Јеванђељу које је управо прочитано каже се да су жене које су пошле за Христом – Марија Магдалина, Саломија и друге – после погребња Христа Спаситеља припремиле мирисе да би следећег дана помазале Пречисто Тело Господње. Пријатељи моји, љубљени моји, паство моја, ови мириси су се сачували све до данас, њихов миомирис осећамо, утешну силу њихову доживљавамо; ти мириси су божанствена, тајна, велика, дивна, прекрасна, исцељујућа, оживљујућа, најдрагоценија и најсветија Литургија.

Ето какве су нам мирисе подарили први следбеници Господњи. Ето шта смо добили од њих у наследство. Тај дар исцељује наше ране, очишћује губу душе, гаси свепрождирући пламен страсти. Када не

Свештеномученик Серафим Звездински

би било тог дара, ми бисмо погинули у овом свету, пуном нечистоте и свакакве прљавштине, живи бисмо иструнули у њему, угушили бисмо се у његовом страшном смраду. Ја сам већ више пута посведочио пред вама да ако сам још жив, ако још увек дишем, несрећан и грешан, ако још нисам иструнуо од мојих греховних рана, то је само зато што удишем чудесни мирис Литургије, што су моја уста освештана живоносном Крвљу Господа Спаситеља мога. Божанствена Литургија је она која задржава у мени свој небески мирис. Она је моја палица која ме задржава од пада; она је моје сидро које ме спасава од потапања; она је моје сунце које осветљава мрак бездана грехова мојих; она је радост, усхићење, крепост, живот мој. Овде тек почињем Божанствену Литургију а завршићу је тамо, на небесима, са оном децом мојом која ће ми остати верна, која овде са мношвом посећују Божанствену

Ја сам већ више пута посведочио пред вама да ако сам још жив, ако још увек дишем, несрећан и грешан, ако још нисам иструнуо од мојих греховних рана, то је само зато што удишем чудесни мирис Литургије, што су моја уста освештана живоносном Крвљу Господа Спаситеља мога. Божанствена Литургија је со која задржава у мени свој небески мирис. Она је моја палица која ме задржава од пада; она је моје сидро које ме спасава од потапања; она је моје сунце које осветљава мрак бездана грехова мојих; она је радост, усхићење, крепост, живот мој. Овде тек почињем Божанствену Литургију а завршићу је тамо, на небесима, са оном децом мојом која ће ми остати верна, која овде са мном посећују Божанствену Литургију, воле је, хране се из тог миомирисног и животворног извора.

Литургију, воле је, хране се из тог миомирисног и животворног извора.

У књижевним делима писци не откривају одмах своју мисао, понекад треба дуго читати, до средине дела, да би се схватило шта аутор хоће да каже. Исто су тако поступили и свети оци приликом састављања Божанствене Литургије. Они дуго припремају осећај верника да прими најважнији њен део. Позвавши хришћане да буду пажљиви, свештеник у олтару узвикује: „Благодат Господа...“ То се објављује тема Божанствене Литургије, ту се кратко изражава сав њен смисао. Шта је то Литургија? Она је благодат, милост, поклон Исуса Христа. Помислите, драги моји, каква је срећа добити благодат Христа Спаситеља, милостиви дар Његов. Значи, ми смо благодатни, овенчани милошћу Господа Исуса Христа. „И љубав Бога и Оца“ – ето шта је још Литургија Божанствена, она је љубав, знак љубави Бога Оца.

Бог је тако заволео свет да је дао Сина Свог Јединородног „да нико ко верује у Њега не погине, него да има живот вечни“. Бесконачну љубав Божију сведочи Литургија зато што она пре све-

га сведочи о тој највећој жртви. Како је не ценити, како не ићи на ту вечеру љубави Божије! „Благодат Господа нашега Исуса Христа, и љубав Бога и Оца, и заједница Светога Духа...“ – не уздрхти ли у свештеном трепету ваша душа, слушајући ове речи? Ви сте причесници Духа Божијег, ви сте Му сродници, чините део Његовог бића. О, какву срећу, какав неизмерни дар имамо у Божанственој Литургији, ако кроз њу постајемо сродници Светога Духа Божијег Утешитеља! Не губите тај дар Бога нашега, чувајте га. Трудите се да мирис тог дара запахњује вашу душу, сав ваш живот. / Ако/ потцените тај миомирисни цвет Божији, иструнућете у безумљу вашем. Мислите ли да нас је случајно задесила несрећа, да случајно невиђени црв једе наш хлеб и наш озими усев?

Не, то није случајно. Сељаци су заборавили Христов миомирис, Божанствену Литургију. На празник уместо у цркву иду на пијацу, на њиву, узимају секиру и косу. Ја се не чудим ако ништа не остане на њивама – тако смо разгневили Господа потцењивањем Његовог дара.

Све док користимо мирис Божанствене Литургије, све док

смо Христови, ми смо сами благодатни – ми смо благо које дајемо другима. Ми носимо на себи печат, печат љубави Божије, ми смо сродници Светоме Духу Утешитељу и можемо другима да дајемо утеху. Ако окренемо леђа Христу, ако не посећујемо Божанствену Литургију, изгубићемо тај дар Божији и одмах ћемо добити други дар, али не од Христа, већ од антихриста, од сатане, зато што тамо где нема Христа, тамо се не ствара просто празнина, већ је то простор у коме се дају дарови сатане; али он није добродавац, већ злодаваатељ: злобу, непријатељство он ставља у срца својих следбеника. Над нама зацарује, не светла благодат љубави, љубав Бога Оца, већ мрачна мржња ђавола, ми постајемо причесници не Богу, већ сатани. Тешко ономе који га припусти близу себе.

Ето зашто непрестано позивам на Божанствену Литургију, она је благост света, она је љубав вечна, блискост Духа Светога. Неки не благодаре за тај неизмерни дар Божији и /сматрају/ да није важно ако пропусте без потребе службу Божију. А не знају да могу једном или два пута пропустити, а онда се могу и навићи на ту лишеност; и тада ће мало по мало, уместо благодати и сродности Духу Светоме постати злдатни, сродни духу таме. Ето зашто је древна Црква одлучивала оне који би пропустили три /недељне/ Литургије.

Даруј, Господе, Своју благодат и љубав оној деци мојој која љубе Твоју Литургију и удостој их да и тамо, где ћу је ја завршити, буду са мном.

Прузето са сајта: www.svetosavlje.org

Одабрала: **Маријана Чечар**

ТРПЕЗА – ЗАЈЕДНИЦА

Свједочанство Новог завјета које се односи на Евхаристију изразито је ограничено и прилично тешко за тумачење. Ограничено је зато што се једино експлицитно свједочанство о Вечери Господњој, које је до нас дошло, налази само у неколико одјељака Јеванђеља (Мк.14,17; Мт.26,20; Лк.22, 15), и у Првој посланици Коринћанима (11,23) апостола Павла.¹ О самом поретку Евхаристије, засноване на Тајној вечери у апостолској Цркви, још смо слабије обавијештени. С једне стране, то се може приписати дисциплини ћутања којом се Црква штитила од погледа нехришћана, а с друге, њеној природној тежњи да се не дефинише и не расправља оно што чини срж њеног живота. Ово ћутање указује на тијесну везу између Евхаристије и тајне Цркве и то чини ово свједочанство изразито тешким за тумачење. Усљед свега, тешко је појмити Евхаристију онако како је изгледала у свом првобитном облику, будући да је установљена тако да буде понављана, „ово

чините у мој спомен“ (Лк.22,19).

Начин на који Црква тумачи Тајну вечеру, различит је од самог догађаја Тајне вечере, зато што се Тајна вечера догодила прије смрти и Васкрсења Христовог, а у Новом завјету описана је тек након што су се ови

настављали савршавати и након Васкрсења.

Трпеза – заједница, знак је пруженог мира, повјерења, братства, савеза,³ праштања, тако да је она заједница која значи живот и успостављана је кроз трпезну молитву.⁴ Трпезна

догађаји догодили. „Начин на који је апостолска Црква тумачила Христово дјело, неодвојив је од описа у новозавјетним причама“,² и треба имати у виду да је последња Христова вечера, иако најважнија, једна у низу вечера, које је Христос имао са својим ученицима, а које су они

заједница са Христом најављује почетак времена спасења. Христос је о новом Божијем народу, који је Он око себе сакупљао, радо говорио као о замјени породице, коју су морали остави-

¹ Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, Богословље LXIV, 1 – 2 (2005), Београд 2006, 5.

² Наведено дјело, 6.

³ „Нови Завјет је савез Бога и човјека, јер се Бог јавио у тијелу“, види: Никола Кавасила, *О животу у Христу*, 86.

⁴ Јоаким Јеремијас, „Ово је тијело моје...“, Логос, Богословски факултет, Београд 2003, 53.

ти и Он и ученици који су га пратили (Мк.10,29). Значајно је да пријатељима окупљеним око трпезе, припадају и грешници. Тим поступком Христови савременици су непосредно схватили да Он, „прихватајући религиозно и морално презрене у своју трпезну заједницу, и њима пружа спасење и опроштај гријехова“.⁵

Кроз Петрово исповиједање вјере (Мк.8,29), трпезна заједница са Христом добила је један дубљи смисао. Ако је Христос Месија, свака вечера са њим за његове ученике значила је остваривање и давање унапријед вечере која ће се остварити тек након Христовог Васкрсења. Од тог момента, вечера са Учитељем представља „свадебно славље, залог учешћа у вјечној вечери“.⁶ Дјела апостолска говоре да су се чланови ране заједнице у Јерусалиму свакодневно сакупљали на заједничку вечеру (Дап.2,46; 6,1). „Они су продужавали трпезну заједницу коју је Христос, за вријеме свог земаљског живота, даровао својим ученицима“.⁷

Апостол Павле говори да се заједница позивала на Христове ријечи које је Он изговорио на својој последњој вечери: „*Ово чините у мој спомен*“ (Лк.22,19). Наредба о понављању, не казује да Христови ученици треба да понављају указане ријечи,⁸ већ

Трпеза – заједница, знак је пруженог мира, повјерења, братства, савеза, праштања, тако да је она заједница која значи живот и успостављана је кроз трпезну молитву. Трпезна заједница са Христом најављује почетак времена спасења. Христос је о новом Божијем народу, који је Он око себе сакупљао, радо говорио као о замјени породице, коју су морали оставити и Он и ученици који су га пратили (Мк.10,29). Значајно је да пријатељима окупљеним око трпезе, припадају и грешници. Тим поступком Христови савременици су непосредно схватили да Он, „прихватајући религиозно и морално презрене у своју трпезну заједницу, и њима пружа спасење и опроштај гријехова“.

да би требало да наставе заједничко ломљење хљеба. „Најчешћа молитва, која је у празнику Пасхе⁹ додавана у молитву послје трпезе, умољава Бога да се сјети Месије“.¹⁰ То је смисао наредбе о понављању. Трпеза је да се Христови ученици на заједничкој вечери увијек изнова сакупљају у заједницу и да на тај начин „умољавају Бога да донесе коначно искупљење“.¹¹

Уз помоћ указаних ријечи можемо закључити да се Христос служио обредним изразима, који припадају језику жртве. То важи за ријечи тијело и крв. „У обредним текстовима говори се о тијелу жртвене животиње, о њеној крви која се излива по олтару на коме се приносе жртве паљенице. Наведен је и други жртвени израз. Христос говори о својој крви која ће се пролити. Затим, израз: „*крв Савеза*“ је обредни појам. О склапању Савеза на Синају каже: „*А Мојсије узме крв, и по-*

кропи њом народ, и рече: ево крв Савеза“ (Изл.24,8). Ово истичање о служењу обредним изразима даје нам претпоставку да је Христос, у свом пасхалном сјећању, пасхално јагње протумачио тако што је себе самог назначио као пасхално јагње последњег времена, чије ће полагање живота довести до Новог завјета или савеза“.¹²

Тако су ранохришћанске заједнице веома рано о Христу говориле као о свом пасхалном јагњету. „Најстарије сведочанство о томе налазимо у Првој посланици Коринћанима (5,7), гдје апостол Павле, судећи по облику језика, цитира неку ранохришћанску, раноцрквену посланицу, чија је тема: „бити хришћанин значи бити ослобођен од квасног тијеста гријеха“. Затим додаје да је славље већ почело, „Христос је жртвован као Јагње нашег васкрсења“.¹³ Можемо да закључимо да је Христос, служећи се изразима који припадају језику жртве, „своју смрт назначио као заступничко умирање“,¹⁴ гдје се важност последње трпезне заједнице састоји у томе,

5 Наведено дјело, 54 – 55.

6 Јоаким Јеремијас, „*Ово је тијело моје...*“, 55.

7 „Вечере љубави – агапе, држане су у првој Цркви у домовима појединих хришћана, као што се то види из *Апостолских дјела и Посланица*, јер хришћани још нису имали своје храмове“, види: *Дјела апостолских ученика*, Врњачка Бања – Требиње 1999, 449.

8 Указане ријечи, по Јеремијасу, имају двојак, истовремено значење, физичког указивања и говорног тумачења. Христос је изговарајући те ријечи, физички, својом руком указао на хљеб и вино, и при томе протумачио њихово значење.

Видјети: Јоаким Јеремијас, „*Ово је тијело моје...*“, 56.

9 „Православна Црква, која је изнад свега Црква васкрсења, одувјек је сматрала да је Пасха најзначајнији, „највећи и најсвечанији“ празник, који је уједно круна и центар свих празника“, опширније о овој теми види код: Мирко Ђ. Томасовић, *Историјски развој хришћанског празника Пасхе*, Богословље 1 – 2 (1991), 37 – 48.

10 Јоаким Јеремијас, „*Ово је тијело моје...*“, 55 – 56

11 Наведено дјело, 55 – 56.

12 Наведено дјело, 66

13 Поређење Христа са пасхалним јагњетом осим у 1.Кор.5,7 налазимо и у 1.Пт.1,19; Отк.5,6; 9,12; Јн.19,36.

14 Јоаким Јеремијас, „*Ово је тијело моје...*“, 66.

да Христос трпезну молитву, прије и послије вечере, користи да би њоме додатно увјерио ученике, „да имају учешће у царској владавини, јер су и они дио многих за које ће Он пострадавати“.¹⁵

Егзегезе нису сагласне по питању да ли је овај објед заиста био јеврејска Пасха,¹⁶ али несумњиво је управо „да се у контексту празника Пасхе догодила Тајна вечера“.¹⁷ Описи ове вечере у Новом завјету (Мк.14,17; Мт.26,20; Лк.20,15 и 1.Кор.11,23), иако различити, ипак пружају основну структуру вечере:

- Објед се догодио увече (у свим причама о Тајној вечери);
- Господ је узео чашу, благословио је („дао хвалу“) и дао својим ученицима (само код Луке);
- Он „умочи залог“ са учеником који ће га издати (по Марку, Матеју и Јовану 13,26);
- Узе хљеб и благослови (у свим причама);
- Он преломи хљеб и раздијели га ученицима објашњавајући значење хљеба (у свим причама);
- На крају вечере, он узме чашу и благослови (у свим причама);
- Он даде чашу свима објашњавајући шта она значи (у свим причама);
- Пошто су отпјевали хвалу, Он и ученици изађоше и одоше у гору Маслинску (по Матеју, Марку и Луки).

Сви ови елементи очигледно сачињавали су дио јеврејског

пасхалног објед. То значи да не можемо добро разумјети првобитну структуру Евхаристије уколико не разумијемо суштински положај који је она заузимала и заузима у историји спасења, и њену улогу у историји изабраног народа Божијег, Израиља. Ова структура обухвата још неке елементе који од Тајне вечере чине вечеру, која по својој есхатолошкој природи, надилази историју.

Да бисмо разумјели ријечи, „*ово је тијело моје... ово је крв моја*“ (Мт.26,26–28; Мк.14,22–24; Лк.22,19–20), потребно је разумјети да је Христос преузео на себе улогу пасхалног јагњета. „Тијело и крв су елементи жртве“.¹⁸ Ове ријечи Господње повезују Тајну вечеру са библијском традицијом „Слуге Божијег“. Главна карактеристика „Слуге Божијег“ почива на чињеници да је Он тај који узима на себе гријехе „многих“ (Ис.40–55), тако да се потпуно поистовјећује са „мноштвом“, чак толико да су многи тумачи видјели у овом лику „корпоративну личност“,¹⁹ народа Божијег.

Ова идеја да „један“ представља „мноштво“ тако је дубоко укоријењена у евхаристијској традицији Новог завјета, да се апостол Павле на њу позива као на исправну интерпретацију значења Вечере Господње када пише: „*Чаша благослова коју благосиљамо није ли заједница (κοινωνία) крви Христове? Хљеб који ломимо није ли заједница Тијела Христовог? Јер један је хљеб, једно смо тијело многи; пошто се сви од једног тијела причешћујемо*“

(1.Кор.10,16 – 17).²⁰ Управо због ове традиције, првобитне литургијске пјесме (Фил.2,6 – 11), као и најстарије евхаристијске молитве које имамо, односе се на Слуге Божије и заснивају се на овој идеји, јер веза између Тајне вечере и христолошке идеје Једног, који уједињује у себи „мноштво“, налази се у традицији „Сина Човјечијег“, чији лик представља есхатолошку назнаку славе будуће слике Христове.

Може се рећи да је апостол Павле вјеран значењу Тајне вечере када пише да се „*Пасха наша Христос, жртвована за нас*“ (1.Кор.5,7). Дакле, упоређујући Тајну вечеру и Пасху, уочавамо један нови елемент. Христос заузима мјесто јагњета. У пасхалном обједу, глава породице је изговарао „благослов“, подсјећајући на дјела Божија, који је у прошлости спасио народ Израиља. Дакле, „сјећање“ (анамнеза) је актуелизовала прошлост јеврејског народа. Међутим у Тајној вечери, „благослов“ и „сјећање“ се више не односе на прошло дјело Божије које се десило у историји, већ на једну нову реалност, односно на жртву која ће се збити сутра и на све оно што ће потом услиједити, подразумијевајући под тим Царство Божије. Дакле, „сјећање“ у Тајној вечери оприсутњује и прошлост и будућност. Тако схваћена анамнеза чини од Евхаристије не само понављање жртве и Васкрсења Христовог, него и предукус Царства које долази.

мр Младен Јурошевић,
протојеромонах Магистар
теологије

15 Наведено дјело, 68.

16 Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, 6 – 7.

17 Tomislav Šagi – Bunić, *Euharistija u životu crkve kroz povijest*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1984, 17.

18 Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, 10.

19 Назнака „корпоративна личност“ примјењивана је на цијелу историју Израиља. Наведено дјело, 15.

20 Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, 16.

ЕВХАРИСТИЈА - ТАЈНА ЦРКВЕ

Евхаристија је „најсветија“ тајна. У њој нам се дају Тијело и Крв Господа и Спаса нашег Исуса Христа, непресушан извор живота. У ранохришћанско доба, Евхаристија је била богослужбено једноставна и садржавала је само ломљење хљеба на вечерама љубави, познатијим под називом „агапе“. Временом се Евхаристија развија и постаје богослужбено све богатија, али и даље суштинско остаје „ломљење хљеба“. У самом чину Евхаристије свештенослужитељ произноси молитве благодарјења, присјећа се свих важних догађаја из Спаситељвог живота (од Оваплоћења па до Другог и славног доласка, који се у реалном времену још није десио, али га ми живимо у Цркви и обитавамо у Царству Другог доласка), те призива Светог Духа да освети часне дарове (хљеб и вино) и претвори их у Тијело и Крв Исуса Христа. Евхаристија као света тајна представља слику будућег Царства. Вјерни се учешћем на Литургији већ налазе „једном ногом“ у Царству Небеском. Евхаристија обухвата сва три времена, прошло (сјећање на Христов живот), садашње (одиграва се у тренутку садашњег времена), будуће (слика будућег Царства). Врхунац Свете тајне евхаристије (благодарјења) јесте причешће, када вјерник свој подвиг крунише сједињењем са Богом, примајући у себе ни мање ни више него самог Бога. У Евхаристији се испуњава смисао човјековог постојања, а то је обожење. Причешћујући се, човјек испуњава задатак

који је добио од Бога, то јесте да постане бог по благодати. Из ове свете тајне своју потврду црпе све остале свете тајне. Све свете тајне се међусобно прожимају у Евхаристији, па се за Евхаристију често користи термин „мајка светих тајни“.

Евхаристија је незамислива без евхаристијског сабрања, ван Цркве као заједнице, као Тијела Христовог. Отуда је Евхаристија схватана не као једна од тајни у Цркви, него као тајна саме Цркве, тајна сабрања, тајна заједнице и тајна јединства Христа и Његове Цркве, Христа и вјерујућег народа. Литургија је приношење дарова хљеба и вина Богу Оцу, у знак захвалности за све што је Бог Отац учинио и чини за нас људе и за читав свијет. Први у Литургији и онај који приноси ове дарове Богу Оцу је Епископ, он на Литургији чини оно што је Христос учинио, односно приноси као Христос, цијели свијет

Богу Оцу, да га Он благослови. Зато је Епископ икона Христова на Литургији. Тако је Свето Причешће, тј. Литургија, тајна сједињења и заједнице људи са Богом и људи међусобно. Ми се у Евхаристији сједињујемо са Христом, и то је суштина

причешћа – заједница и сједињење са Христом. На Евхаристији се слави живи живот, смрт своју жаоку иступљује и ад своју побједу не слави. Ту се у најљепшој симфонији спајају небо и земља. Евхаристија је центар црквеног живота, прије свега зато што је она тајна сједињења и јединства свих вјерних са Христом и међусобно, а затим и цјелокупне творевине Божије са Богом.

Јер сабирајући се на Литургији, тј. Евхаристији, ми се сједињујемо са Господом и са Духом Његовим у „једно тијело“ и „један дух“. Сједињење вјерних у Евхаристији кроз један Хлеб и једну Чашу (са вином и водом),

Литургија је и икона (слика) Царства Божијег, икона Другог доласка Христовог, а Христовим доласком доћи ће Царство Божије. То Царство Божије ми сада, овдје, окупљени на Литургији, видимо као у икони, слици, а када Христос дође, видјећемо га лицем к лицу. Ако је Литургија икона Царства Божијег, Другог доласка Христовог, то значи да је Литургија окренута ка будућности, тј. будућим догађајима, а не прошлости.

осим тога што их сједињује у једно тијело, Тијело Христово, и у једну заједницу Духа Светога, оно их још сједињује и са свом твари, са свијетом као творевином Божијом, чије су првине (хљеб и вино) принесене у Евхаристији, а творевина Божија је такође позвана у спасење и обожење у Христу. У Евхаристији се одвија читав домострој спасења, свега оног што је Христос учинио за нас. Црква свој идентитет црпи из Литургије. Ријеч Литургија означавала је у старој Атини радове које су грађани о свом трошку морали да обављају у корист државе. Данас она има значење јавне службе, заједничког посла, заједничког дјеловања, на који су се окупили сви вјерници једног мјеста, да принесу Евхаристију, а ријеч евхаристија значи благодарност, захвалност.

Литургија је и икона (слика) Царства Божијег, икона Другог доласка Христовог, а Христовим доласком доћи ће Царство Божије. То Царство Божије ми сада, овдје, окупљени на Литургији, видимо као у икони, слици, а када Христос дође, видјећемо га лицем к лицу. Ако је Литургија икона Царства Божијег, Другог доласка Христовог, то значи да је Литургија окренута ка будућности, тј. будућим догађајима, а не прошлости. Ми се у Литургији не сјећамо само прошлих догађаја, Литургија није комеморација Тајне вечере, него је она

оприсутњење, актуелизовање, сада и овдје, цјелокупног дјела Христовог. У молитви анамнезе (анамнеза значи сјећање), на Литургији, коју изговара Епископ, или свештеник, каже се: „Сјећајући се ове спасоносне заповијести и свега што је за нас учињено: крста, гроба, тридневног васкрсења, вазнесења на небо, сједења с десне стране Бога Оца и Другог славног доласка“. Карактеристично је, међутим, да апостоли нису вршили Вечеру Христову, односно Евхаристију, све док на њих није сишао Дух Свети Утјешитељ у дан Педесетнице, од када и почиње да се врши Евхаристија у Цркви као есхатолошка (будућа) вечера народа Божјег у историји. Тек Силаском Духа Светога у Цркву на дан Педесетнице отпочиње извршавање заповијести Христове о вршењу Евхаристије у Његов спомен, због чега ће у Источној цркви и бити толико неопходна и толико наглашена улога Духа Светога у Евхаристији и уопште у литургијском животу Цркве

О улози Духа Светога у Евхаристији Цркве на Истоку могло би се још доста говорити и то опширније. Ипак, потребно је истаћи чињеницу да, историјски и богословски, Евхаристија у Цркви на Истоку, од самог почетка до данас, почиње да се врши и непрекидно се врши силаском Духа Светога на Цркву - „на нас и на предложене дарове“, тј. на вјерујући народ

Божји окупљен заједнички на молитву као Црква, као евхаристијски синаксис (сабрање), на челу са својим предстојатељем - Епископом, који испред свих приноси Богу „дарове Његове свете Цркве“.

На тај начин, Литургија осадашњује за нас догађаје, који су се десили у прошлости и који ће се десити у будућности, као што је Други доласак Христов. Хришћани су очекивали тај будући догађај оснивања Царства Божијег, окупљени на заједничкој молитви, Литургији. Ми хришћани, када учествујемо у заједничкој молитви, Литургији, показујемо прави идентитет Цркве, праву суштину Цркве, показујемо каква ће Црква бити у будућности. Кад је у питању Божанска Евхаристија, православни на Истоку подсећају увијек и на то да, поред тога што је Св. Евхаристија спасење свијета и човјека, она је истовремено и суд свијету и човјеку. Заправо, баш зато што је спасење свијету она је зато и суд над њим, јер је то тајна крстоваскрсне Пасхе Христове: суд над свијетом и спасење свијета, суд над гријехом свијета и спасење свијета од гријеха и ђавола.

Из свега наведеног до сада можемо закључити да Црква живи Светом Литургијом као њеним централним догађајем сада и овдје.

Завршавајући ово излагање искористићу мисао православног богослова Хомјакова: „Само онај разумије Цркву, ко разумије њену Литургију“, а чију ће мисао особито и свестрано у својим дјелима развити и Свети Јустин Ћелијски Новојављени.

Горан Марјановић, ђакон

ПРИСУСТВО АНЂЕЛА У НАШЕМ ЖИВОТУ

Нема ништа корисније за нас од тога да имамо добар однос са нашим анђелима чуварима. Ко од вас не би желео да има пријатеља који би вам увек био веран, коме бисте увек могли да верујете, да отворите своје срце и очекујете помоћ у најтежим тренуцима свог живота? Многи верници су усамљени, под стресом, притискају их разне недаће, али се не моле свом Анђелу чувару и не верују у његову брзу помоћ.

Једном сам схватио да правимо велику грешку када не обраћамо дужну пажњу на анђеле у свом животу: и ја лично, као и већина верника са којима сам се случајно срео на исповести или само у разговору. Анђели су духовна бића која је Господ створио пре човека, пре видљиве творевине. И иако њихово постојање припада сфери највише небеске стварности, они ипак имају нераскидиву везу са земљом и са људима. Они су најпоузданији асистенти у нашем животу. О њима је отац Христос у предговору својој књизи писао веома добро: „Дај Боже да нам они буду помоћници и заступници и у овом животу и у животу вечном“. Дакле, нема ништа корисније за нас од тога да имамо добар однос са нашим анђелима. Ко од вас не би желео да има пријатеља који би вам

увек био веран, коме бисте могли веровати? Кома бисте могли да отворите своје срце? Од кога бисте могли да очекујете помоћ у најтежим тренуцима свог живота?

Већина људи који данас иду на исповест кажу да се осећају анксиозно, нелагодно или, како

на свакој Литургији, после Пресвете Богородице, Мајке Светлости, свети анђели Божији. И често нас однос са анђелима води ка заједници са светима, и са Богородицом, и са Христом. Ово заједништво је као нека врста лествице по којој се анђели спуштају до нас, а уз помоћ анђела ми се уздижемо ка Христу.

А сада ћу вам испричати неке тренутке из мог живота који су везани за анђеле.

Рођен сам у селу Пано Зодија, које се налази у нашој епархији, у митрополији Морфус. Моја кућа је поред Цркве Светог арханђела Михаила. Мој отац је био из овог села, а мајка из суседног села Като Зодиа. У то време куће су обично градили мушкарци. Али пошто је очева прва жена умрла рано, када је имала само 27 година, а мој отац је остао сам са двоје сирочади, он је поново оженио моју мајку и довео је у кућу своје прве жене. Тако нас

је било шесторо: двоје из првог брака мог оца и четворо из другог. Био сам најмлађи.

Мој отац је био старомодан Кипранин. Кад бисте само знали какав су однос имали стари Кипрани према анђелима! Посебно овде, на нашим просторима, где је постојала Црква Св. арханђела Михаила. Мој отац је

На фотографији: фреска у Манастиру Св. Јована Лампадиста

се то сада каже, „стресно“. Они доживљавају страх, пате од чежње и од разних фобија, од депресије и од усамљености. Мислим да би људи могли да се реше свега овога када би истински ценили дарове Христове.

Верујем да су највећи дар Божији, после Светог Тела и Крви Христове, који нам Он приноси

био веома религиозна особа.

Тада је у околини Морфуа расло много стабала поморанце и мандарина – то су врсте дрвећа којима је потребно много воде. Зими обично није било проблема са заливањем, али лети, када су велике врућине, било је потешкоћа. Мој отац је имао своју башту, и да би прехранио нашу бројну породицу, почео је да брине о туђим баштама, а заузврат је добијао део рода. Заливање је трајало дуго, па је често морао да остане будан целе ноћи. Док је чекао да се земља насити водом, дремао је стојећи.

Тешкоћа је била не само у томе што је често морао да проводи ноћи без сна, већ и у томе што је увече напуштао своју велику породицу. Било нас је петоро дечака и једна девојчица.

Овде се мора додати да је поред навике да залива баште ноћу, мој отац имао још једну навику. Био је веома гостољубив. Ако би ушао у сеоску кафану и тамо срео неког странца, питао би га да ли има где да преноћи. А ако није имао куда, отац га је позивао код себе. Моја мајка није била против, али је замолила оца да у таквим случајевима не одлази ноћу да залива, већ да остане са нама: „Ја сам млада жена и ти и ја имамо младу кћерку. Није добро да непознати мушкарац буде у кући преко ноћи, а да ти ниси ту”. Ово је, наравно, било разумно и исправно. Треба рећи, да су лети често странци били у селу. И скоро свако вече имамо некога да преноћи.

Мој отац је био једноставан човек, није имао лоше мисли у глави. Одговорио је мајци:

- О, жено, ти си као мало дете... Кад одем од куће, зовем у помоћ нашег комшију - ар-

Анђео чувар није само наш заштитник, већ нам помаже и у односима са ближњима, са нашом браћом. И што је најважније, постепено нам помаже да упознамо себе како бисмо могли да видимо своје грехе и да се истински покајемо за њих. Осим тога, помаже нам у познавању Бога. Анђео има способност да рефлектује божанску светлост, која, силазећи из једног анђеоског ранга у други, коначно стиже до нас. Ово је Светлост знања, стварања, укрепљења, очишћења, просветљења и на крају освећења, достизања светости.

ханђела Михаила. Уосталом, поред нас је његов свети храм! Не бој се ничега! Пред одлазак му кажем: „Драги мој арханђеле Михаилу, идем на посао. Сиђи, молим те, са иконе и иди на службу, у нашу кућу. Чувај моју кућу, молим те”. А то што си сумњала у његову помоћ је грех! Прекрсти се и реци: „Опрости, Госпoде!”

- Слушај, Николаје, нашу децу треба чувати...

- Душо, зар стварно мислиш да ћемо децу чувати боље од арханђела?

Помислите само: мој отац није знао шта су стрепња и страх! Он је себе и целу своју породицу потпуно поверио арханђелу Михаилу. Шта мислите, шта је урадио арханђел Михаилу да убеди моју мајку да је мој отац у праву?

Једне вечери један Јермен је замолио да преноћи код нас. Он није био православац. Иако Јермени себе називају хришћанима, њихова вера је другачија од наше. Мој отац није правио никакву разлику међу људима. Позвао је не само православне, већ и мароните, и Јермене монофизите, и кипарске Турке. И према свима се понашао исто. Мој отац је Јерменину којег је срео у кафићу рекао исто што је рекао и осталима: „Имам слободну собу са креветом код куће, молим те, дођи да пре-

ноћиш. Увече ћу ићи да заливам баште. Једва се познајемо, али ми уливаш поверење. А, осим тога, моју кућу чува арханђел Михаилу.

Овај Јермен је био лош човек и у најмању руку преварант... Рекао је оцу: „Да, господине, можеш мирно на посао“.

Мама му је спремила собу, раширила кревет. Да је власник код куће, позвали бисмо госта на вечеру за сто. Али, пошто је власник био одсутан, мајка је позвала старијег брата да донесе храну и воће госту у соби. Брат му је правио друштво да му не би било досадно на вечери, а онда му пожелело лаку ноћ и сви смо отишли у кревет.

Тек што је Јерменин заспао, видео је да неко стоји на узглављу његовог кревета. Био је то тамнокоси младић невероватно високог раста, глатких образа који нису познавали браду, а лице му је... блистало! Гледајући у Јерменина строгим погледом, узео је десну руку и почео да га удара руком о зид.

- Пусти ме, пусти ме! - викну Јерменин.

Али младић није испуштао Јерменина и наставио је да га туче по руци, тако да је имао велике болове.

- Ко си ти?

- Сутра ће Николај доћи кући, а ти ћеш му после вечере испричати шта си учинио да-

нас. И урадићеш оно што ти он нареди.

Јермен се згрозио. Тај који му се јавио био је сам арханђел Михаило. И, наравно, свесно га је тукао по руци. Оног дана када је Јермен дошао у село, чуо је звоњаву звона. Људи су ишли у цркву на вечерњу службу. И он је отишао са њима.

Док су се верници молили, Јерменин је погледао у кутију за донације. У то време у нашем храму је била лоша навика да се новац не ставља у кутију, већ да се посуда са приносима оставља на њој. За Јермена је ово постало неодољиво искушење. Тихо је украо новац са послужавника и мислио да нико није приметио. Са овим украденим новцем свратио је у нашу кућу да преноћи.

Али његова крађа није прошла незапажено: то је видео небески покровитељ и чувар овог храма, Св. арханђел Михаило. Зато се јавио несрећном крадљивцу и почео да га

туче по десној руци – оној истој којом је тајно узео новац.

Ујутро се мој отац вратио. Јермен га је, уплашен и блед, чекао на вратима собе.

- Шта ти се десило, пријатељу?, упитао је отац.

- Тај високи ме је држао будним целе ноћи, одговорио је Јермен.

- Не разумем? Какав "високи"?

- Слушај, како да ти кажем... Ја сам учинио један мали грех, а

твој арханђел ми је дошао... Он је тако... висок...

- Шта си урадио?

А Јермен је оцу испричао јучерашњи инцидент.

- Отишао сам у храм на вечерње и узео нешто новца из посуде за прилоге, тачније, украо сам га... И мислио сам да нико

На фотографији: фреска у Манастиру Св. Јована Лампадиста

није видео како сам то урадио, али је то видео ваш арханђел. И целу ноћ ме је држао за руку и тукао о зид. (Арханђео је ударио таквом снагом да је на том месту на зиду наше куће остало удубљење. Отац и мајка су увек говорили нама деци: „Видите ли шта арханђел ради за крађу?“)

Након што је чуо ову причу, мој отац се, с једне стране, сажалио над њим, а с друге стране, сетио се како му је мајка више пута рекла: „Зашто излазиш ноћу и остављаш нас код куће

са странцима?“ ...

И он рече својој жени: „Сећаш ли се шта сам ти причао? Када одем, долази арханђел Михаило и чува нашу кућу. И испричао јој је ову причу са Јерменом.

Мама се у одговору прекрстила и рекла: „Опрости ми, Николаје! Твоја вера је јача од мог ума. Био си у праву: арханђел чува нашу кућу од сваког зла.

Мој отац је био љубазан и снисходљив човек, али ако је видео велике грехе, био је и веома строг. Како је прошао? Отишао је са Јерменином у цркву и позвао свештеника. Чим им је свештеник отворио врата, отац је рекао Јермену: „На колена!“

Зашто да клечим? - промрмља Јермен незадовољно.

- Затражи опрштај од арханђела Михаила.

Овде се мора рећи да је у нашој сеоској цркви на зиду била огромна фреска која приказује арханђела

Михаила. Ако би неко приметио каква је велика слика у храму Манастира Св. Јована Лампадиста, схватиће отприлике колика је била икона код нас.

Сироти Јермен је пришао лику арханђела Михаила, клекнуо и заплакао. А онда је извадио новац и вратио га свештенику. Мој отац је рекао Јерменину:

- Слушај. Други пут, кад будеш близу нашег села, прекрсти се и прођи. И немој више долазити у нашу кућу. Оставите своје лоповске навике. Мислиш

ли да арханђел живи само у нашем селу? Анђели су свуда, они виде сва наша дела.

Тако су нас моји родитељи, прво отац, а потом и мајка, учили да памтимо анђеле. И научили су нас да будемо храбри: ако је страшно, прекрсти се и помолли се свом Анђелу чувару. Тако је старија генерација Кипрана заштитила децу и спасила их од свих врста фобија и страхова. А сада их водимо психијатрима и тако још више умножавамо свакојаке фобије. А све је то зато што родитељи немају вере. Јадни родитељи преузимају то на себе и мисле да могу сами да се изборе. Шта да ураде отац или мајка ако дете нису ни научили да верује у помоћ светих анђела, који су нам први помоћници и чувари?

За време Свете тајне крштења дете добија Анђела чувара. Сваки православац га има. Много зависи од породице, и од понашања саме особе. Анђео човеку лако прискаче у помоћ: он нас штити, надахњује, упућује на пут добротe и надахњује нас добрим мислима и добрим жељама. Али исто тако лако напушта човека ако види да смо занесени лошим жељама и злим мислима и да вређамо ближње. Тада нас анђео напушта и удаљава се од нас. И чека да се покајемо за своја дела и исповедимо да бисмо се поново вратили.

Постоји још једна ствар која вам можда никада није пала на памет. Анђели немају тело. Они су духовни ентитети, а наша душа је отворена за њих. Они могу лако да уђу у наше срце и да у њега ставе лепе жеље, или

да уђу у наш ум да у њега унесу добре мисли; да лече болести. Укључујући и скривене болести које још нисмо приметили. Довољно је само да им се помолите и позовете их у помоћ.

Испричаћу вам још једну причу. То се догодило када сам већ служио као ђакон недалеко од Ларнаке, у Цркви Светог Ђорђа. Сећам се како је један момак дошао у наш храм: са минђушом у уху, са модерном фризуром, у неким необичним стилским ципелама. Сада му се не сећам имена, назовимо га условно Андреј. А он ми каже: „Хоћу да се исповедим“. Послао сам га оцу Симеону. Нешто кас-

није смо се упознали и спријатељили. И испричао ми је невестоватан догађај, који се догадио уз учешће његовог Анђела чувара.

Андреј је имао веома добру мајку, касније сам је упознао. Била је то света душа, прави молитвеник. Ноћу се молила Господу, са бројаницом. Живели су у једном малом селу, 20-ак километара од Ларнаке.

Андреј се оженио и добио дете. Али, нажалост, његов породични живот постепено је почео да иде низбрдо... Често је одсуствовао од куће и остављао младу жену саму. Његова мајка се веома узнемирила, видевши

све ово. И што даље - то горе: почео је да иде у ноћне клубове, дружи се са неким женама. Неко га је увукао у магију, и он се потпуно удаљио од Цркве и удаљио се од родне породице. И претворио се у правог весељака и пијаницу...

Једне суботе увече, када је већ пао мрак, Андреј се напио и сео за волан да се врати кући из Ларнаке. Растојање тамо није мало, дуго би се ходало (око 20 километара). Андреј је био пијан и веома уморан од забаве. И у неком тренутку је заспао за воланом. А пошто је заспао, несрећа је била неизбежна: на првом скретању би излетео са стазе. Сасвим је могуће да би умро. Знате ли шта га је спасило од смрти? Сам ми је то причао, са сузама. У неком тренутку је отворио очи и схватио да се ауто креће сам. „Али неко мора да вози?“ помисли Андреј. А онда је видео две блиставе, светлеће руке које су држале волан

и управљале аутом.

- Замислите, оче Неофите, овај невидљиви возач возио је мој ауто скоро 20 километара! И видео сам само његове блиставе руке. У једном тренутку сам скупиио живце и питао: „Ко си ти? А зашто си овде у мом ауту? Не разумем зашто си ми спасио живот?“ Као одговор, чуо сам глас: „Ја сам твој Анђео чувар. Буди опрезан и не греши“. После ових његових речи, сјајне руке су нестале, а ја сам чврсто ухватио волан и сам одвезао ауто даље.

Оно што је занимљиво је да Андреј није отишао кући својој жени и кћерки, већ својој мај-

ци (можда је ову добру мисао инспирисао анђеоло). Попоео се уз степенице, отворио врата и видео да се његова мајка моли пред иконама на коленима.

- Мама, зашто не спаваш? Шта радиш?

- То си ти, сине, одговори: шта радиш? И шта ти се десило?

А онда јој је Андреј рекао целу истину:

- Мама, знаш, нисам могао да возим ауто и заспао сам за воланом. Довео ме кући мој Анђеоло чувар. Он је возио ауто, не ја. Када сам отворио очи, видео сам његове руке за воланом, сијале су. Зашто не спаваш? Сада је већ дубока ноћ.

- Сине, твој Анђеоло чувар ми је дошао. Рекао је: „Дина, устани. Андреј је у опасности. Морамо се молити“. И од тада клечим и плачем и молим се да се жив вратиш кући. Ево шта значи мајчинска молитва...

Већ сам рекао шта је очева молитва (у првом случају код архангела Михаила). А

сада сте чули колико је важна молитва мајке и какве везе има њена молитва са Анђелом чуваром детета. Најважније је да је Андреј након тога променио свој живот. Одрекао се лоших навика и постао веома поштвана особа. А Анђеоло чувар га је довео на исповест у цркву.

Ово што вам сада причам није нека бајка. То су догађаји из стварног живота који су се десили оним људима које сам лично познавао.

Испричаћу још једну причу. Када сам био студент права, упознао сам неке свете људе. Први од њих је недавно канонизован. Био је то Свети Јаков

Евијски. Често је изговарао реч „Опрости ми“, па су га неки звали „Јаков-опрости ми“.

Када је служио Литургију, често је виђао анђеле. И причао ми је о томе.

- Чим појци почну да певају: „Који херувиме тајно образују“, видим их у стварности. Они су овде, у олтару, лебде у ваздуху... Сада сам остарио и понекад ми је тешко да причешћујем људе и дуго држим путир у рукама. Кад ми буде тешко, видим два анђела који ми помажу.

Отац Јаков ми је испричао да је једне касне вечери хтео да оде у пећину у којој се подвизавао Свети Давид, да би се тамо по-

молио. Пут је био мрачан, било му је тешко да хода (у то време није било мобилних телефона којима се осветљавао пут и других технологија). А онда се обратио са молитвом Господу:

- Господе, Исусе Христе, који си створио небо и звезде. Баш бих волео да одем на ово забачено место, у пећину Светог Давида, да ми тамо нико не смета да се молим и разговарам са Тобом. Молим те пошаљи једну од звезда да ми осветли пут.

После ове молитве, једна звезда је почела да се креће са њим и да му осветљава пут. Ево шта се даље догодило, према његовим речима:

- Стигли смо до пећине Светог Давида и звезда се зауставила над улазом. Тада сам јој рекао: „Звезде, можеш се сада одморити и угасити свој сјај. Само те молим да га поново упалиш кад се вратим“.

Ушао сам унутра и молио се тамо два сата. А кад сам отишао, звезда се поново упалила и вратила ме у манастир.

Исто се десило и следеће ноћи, а онда је то постало сасвим уобичајено... Тада још једна мисао дође Јакову:

- Шта је ова звезда? Може ли она да комуницира са особом...? Ако већ може да се спусти са неба и прати га на путу?

И одједном, после ових речи, видео је да звезда има крила. Тада је схватио да је то у ствари анђеоло, који је узео обличје звезде да одведе простог и чистог срца оца Јакова до саме пећине.

Већ сам вам рекао довољно случајева, од којих сваки има своје значење. Вео-

ма је важно да се увек молимо свом Анђелу чувару и да имамо „добар однос“ са њим. А ако се раније нисмо побринули за то, онда је време да то урадимо одмах.

Од тренутка крштења имамо тако блиског пријатеља и молитвеника Господу, верног сапутника и помоћника, али то не ценимо. А неки и упадну у жамор и кажу да су усамљени, да су под стресом, да немају средства, али се не моле свом Анђелу чувару и не верују у његову брзу помоћ.

Недавно сам примио телефонски позив од човека који ме је замолио да помогнем у про-

налажењу посла за његову кћерку, користећи своје епископске везе. На то сам му одговорио:

- Знам једног помоћника коме се можеш обратити. Могао се за њу молити њеном Анђелу чувару. Или ипак желиш да контактираш министра?

- Мислиш ли да ће, ако се помолиш Анђелу чувару моје кћерке, она моћи да се запосли?

- Размислите сами: ко има више моћи? Неки служитељ, који је само смртник, или слуга Христов, анђеоло Божији?

Он ми одговара:

- Причај са било ким, само нек се кћерка запосли!

Отишао сам, запалио велику свећу, која је још остала од старца Јакова, прекрстио се и помолио се старцу Јакову и Анђелу чувару ове девојке за њу и њеног оца.

Прошло је неко време, поново смо га срели на улици. Рекао је да је његова кћерка добила добар положај у министарству. Али не у месту где је радио мој познаник министар (кога никада нисмо контактирали), већ путем интервјуа, без икаквих веза.

Какав закључак се овде може извести? Анђеоло чувар нам не помаже само у земаљским пословима (погрешно је претпоставити да нам је за то дат). Његова главна улога је да нам помогне да ојачамо у вери, да постанемо истински верници.

Можете, наравно, тражити од њега земаљске ствари, али би било боље да се помолите Анђелу чувару да вам он пружи духовну помоћ. На пример, ако осећате бес у својој души, моли се свом Анђелу чувару да вам помогне да се ослободите ових осећања и мисли.

Реците му: „Помози ми, молим те, да се ослободим гнева,

очисти моју душу од њега“. И тврдоглаво, упорно понављајте ову молитву, молите га смело.

Или, на пример, осећате љубомору према ближњем. Молите се: „Преклињем те, анђеле Божији, свети чувару мој! Поштеди ме зависти. Надахни добре мисли моме комшији и мени.

Данас се многи људи суочавају са проблемима у породичном животу. Ако имате тежак разговор са својом женом, зашто се прво не помолите њеном Анђелу чувару да просветли њено срце? А када би се и жена молила Анђелу чувару свог мужа, колико би њихов однос био љубазнији и бољи?

Мала деца до 5-6 година понекад могу да виде анђеле. А онда, због греха, људи губе ову способност. Али ако човек почне да се каје за грехе, плаче и моли се са сузама, исповеда се, тражи опроштај од Бога, Мајке Божије и светих, тада се његова душа чисти, оживљава и може поново да поврати ову способност. Особа почиње да се сећа давно заборављених искустава из детињства. А ако се човек не покаје и не живи духовним животом, онда се не сећа ничега о својим старим гресима, долази зли и помрачује му ум, и доноси заборав (грч. ληθη). Занимљиво је да у грчком језику реч „истина“ (грч. αληθεια) има исти корен као „заборав“, али јој се додаје префикс, који има значење супротности (грчки α-), тј. истина је тамо, где не заборављају на правду и истину, где нема грешке.

Анђеоло чувар није само наш заштитник, већ нам помаже и у односима са ближњима, са нашом браћом. И што је најважније, постепено нам помаже да упознамо себе како бисмо могли

да видимо своје грехе и да се истински покајемо за њих. Осим тога, помаже нам у познавању Бога. Анђеоло има способност да рефлектује божанску светлост, која, силазећи из једног анђеолоског ранга у други, коначно стиже до нас. Ово је Светлост знања, стварања, укрепљења, очишћења, просветљења и на крају освећења, достизања светлости.

Сада сам вам открио много узвишених теолошких концепата. Волео бих да сви запамтите једну, најважнију ствар: научите да отворите своје срце и разговарате са својим најближим пријатељем, са најближим рођаком, Анђелом чуваром.

Нико од нас не зна када ће доћи час смрти. Али то време ће неминовно доћи. Наша душа ће бити одвојена од тела. Наше тело ће нас напустити, али наш Анђеоло чувар неће нас напустити! Он ће бити поред наше бесмртне душе. Зато је веома важно да у последњим минутима нашег земаљског живота, а можда чак и сатима или данима, наш Анђеоло чувар буде поред нас. Јер после одвајања душе од тела она ће морати да прође кроз искушења (митарства). Демони ће викати и окривљавати нас за све грехе које нисмо признали и за које се нисмо покајали, да би душу са собом одвукли у пакао. А једини који ће бити поред нас, поред наше душе је наш Анђеоло чувар.

Зато вас много молим да се сада спријатељите са својим анђелом. Наше тело ће отићи у земљу и постати земља, а Анђеоло чувар ће остати са нама. Он ће нас пратити ка Христу (путем ћемо видети светлост Богородице, Која је Мајка Светлости), и пренеће нашу душу код Онога који је створио човека: Господа,

Васкрслог, Исуса Христа.

Тако нас Анђео чувар прати од тренутка крштења до предаје наше душе Богу. Да бисте имали свето пријатељство са њим, морате се побринути за ово већ сада.

Свако од вас може да пита свог Анђела чувара о оним својствима и врлинама душе које

би желео да стекне уз помоћ Божију: „Анђеле мој, молим те, научи ме да волим. А ако немате довољно вере, онда му се помолите овим речима: „Анђеле мој, даруј ми веру светих!“. А он ће те у вери учврстити, видећеш! И тако ће бити са вама – и на небу и на земљи, и у овом временском животу, и у вечности –

Анђео светлости, верни сапутник и чувар душа и тела наших.

*митрополит морфски
Неофит*

*За Фондацију "Пријатељ
Божију": Ставро Василидос
преузето са сајта:
www.prijateljboziji.com*

ЧУДА

КАД СУ ТУРЦИ ХТЕЛИ ЦРКВУ ДА ПРЕТВОРЕ У ЦАМИЈУ ЧУДО У ДЕЧАНИМА

По заузећу Србије, Турци су многе српске цркве претворили у своје џамије, па су то хтели да учине и са дечанском манастирском црквом.

За ову сврху доведена је у Дечане силна турска војска и много њихових верских великодостојника са њиховим поглаваром да би тај чин био што свечанији. Да ово не би изазвало буну околних Срба, Турци су распоредили своју војску око манастира и донели доста муниције коју су сместили у кулу звонару на великој капији.

Главни војсковођа са доглавницима смести се у најбоље одаје конака и онда позва игумана и монахе и предложи им да се потурче; у противном да одмах напусте манастир. Пошто су одбили да се потурче, игуман и братија молили су, преклињали, плакали, обећавали злато, само да Турци оставе манастир на миру, али

ништа није помогло. Турци их истераше из манастира и они се повукоше у испоснице у клисури више манастира.

Чим су дошли, Турци поставише на кулу звонару над капијом свој полумесец са звездом, као знак потурчења. То су хтели да ставе и на црквено

кубе, али због велике висине без скеле то нису могли одмах учинити, па су оставили за доцније. По истеривању калуђера, остао је у манастиру само још Свети краљ на кога Турци нису рачунали.

По договору међу Турцима, обред претварања цркве у

23

ЖИВОТЉОРНИ ИСТОЋНИК

Када су трубе и таламбаси огласили почетак свечаности, војска споља радосно јурну унутра и испуни сав простор око цркве. Тада верски старешина поче да клања на свом месту. Али у том часу земља се затресе и фигура лава стражара са јужне стране поред прозора Светог Георгија откину се, паде на главу верског старешине и размрска је. Његова крв и мозак попрскаше све великодостојнике око њега.

цамију имао се започети пред главним улазом у цркву. Цео простор испред цркве застрт је ћилимима. У средини, на почасним местима, налазили су се заповедник војске Татарин и остали великодостојници. За главног верског старешину одређено је место пред главним вратима са јужне стране.

Када су трубе и таламбаси огласили почетак свечаности,

војска споља радосно јурну унутра и испуни сав простор око цркве. Тада верски старешина поче да клања на свом месту. Али у том часу земља се затресе и фигура лава стражара са јужне стране поред прозора Светог Георгија откину се, паде на главу верског старешине и размрска је. Његова крв и мозак попрскаше све великодостојнике око њега.

Западна трифора дечанске цркве - На слици се види да недостаје лав са десне стране прозора.

Западна трифора дечанске цркве - На слици се види да недостаје лав са десне стране прозора.

Истовремено препукну свод паперте, поломише се мермерне плоче међу гробовима Светог краља и Свете Јелене и изби чудан пламен, који моментално обави цркву изнутра и споља и опали Турке који су стајали уза зид црквени. Овим збивањима придружи се и страшна олуја са провалом облака, муњама и громовима. Један гром удари у полумесец на кули, запали муницију у њој и кула се уз страшну експлозију сруши. Са кулом се сруши и краљева палата.

Од провале облака Бистрица надође од брда до брда, и заједно са водом која се сјури низ брдо више манастира, преплави манастирску порту и однесе све што јој се нађе на путу. У тој катастрофи, према сачуваном предању, настрадало је мноштво Турака, а војсковођа Татарин се спасао чудним случајем са остатком војске, која се налазила подаље од манастира. Али и он је платио главом, када је бежећи из Дечана улазио у Пећ, где га је по предању убио капетан Лека Дукађинац, из освете због његове намере да дечанску цркву претвори у цамију. Турци су га прогласили за свога "свеца", ставили му на гроб плочу са натписом, озидали му турбе и палили кандило на његовом гробу.

Споменик са натписом уништен је приликом ослобођења ових крајева 1912. године, а турбе се срушило 1926. године.

Извор: Манастир Клисина

ЗАШТО ЈЕ АЛЕКСЕЈ ЧОВЈЕК БОЖИЈИ?

Зашто је он Божији? Зар нисмо сви Божији? Требало би да будемо, а да ли смо? Бог нам је све дао, да користимо за добро, за рађање врлине, а не да постанемо робови тих материјалних ствари. Дато нам је да дамо другоме, а не да постанемо робови дарова који су у слободи слободне даровани. Човјек је створен са циљем који мора да пронађе, а не може га пронаћи нико ко се затвори у неслободне оквири материје која увијек има свој почетак и свој крај. Узмимо за примјер једно читаво царство земаљско које може да узима површине енормно велике. Спознаћемо ми опет све што има у њему за неколико деценија, али можда је наш циљ иза тих граница? Да ли смо спремни да се одрекнемо комфора који нам пружа положај у том царству да би кренули у потрагу за вишим циљем?

Гледајмо сада примјер Алексеја Човјека Божијег. Од како је спознао себе и свијет који га окружује схватио је да то није његов циљ него нешто што је вјечно и непролазно. Када постаде пунољетан и спреман за женидбу родитељи га заручише са дјевојком и вјенчаше. Би он у послушности родитељима и испуни им жељу, али када дође ноћ и требаше да позна супругу своју он ушавши у собу њој даде свој златни прстен и скупопјени појас и рече јој: „Чувај ово! и Бог нека буде између мене и тебе, док благодат његова не устроји нешто ново у нама“.

Напустивши собу обуче неко

старо одијело и оде на морско пристаниште да би се укрцао на први следећи брод и отпловио. Ујутру кад сви устадоше, родитељи његови нађоше његову невјесту саму и уплакану и она им рече шта се десило и да је Алексеј отишао. Мајка бризну у плач и поче се молити Богу за свог сина јединца, а отац одмах окупи све слуге и посла их по свим царствима да га траже и доведу му га.

Хајде да рашчланимо ово.

Брак схваћен као светиња, склопљен из љубави и послушности, остаће неупрљан до самог краја. Невјеста остављена

није била без утјехе и наде, јер ријечи - и Бог нека буде између мене и тебе - није нешто што је завршено, није нико напуштен и сам докле жели, тражи, прихвата и има Бога уз себе, а Бог је увијек ту док је срце пуно љубави, послушања и смирења. Невјеста више није свијет посматрала очима тјелесним и острашћеним, него духовни

вид јој се отвори пошто љубави немјериве имаше према женику којем се обећала у светом храму испред олтара и стајаше она иза свога ДА! Предаде се молитви и великом стрпљењу, смирености и уподоби се једномужној голубици која супруга тражи по горама и долинама кроз дирљиво пјевање.

Мајка која бјеше нероткиња и Бог је након више година побожног хришћанског живота удостоји да роди Алексеја, паде ничице молећи се Богу да јој каже гдје је њен јединац. Замислите њену тугу и бол?! Није роптала на Бога, није кривца

тражила, није клонула, него се свим својим бићем предала молитви и молбама Свеплагодом да је само ријечју једном утјешу и каже јој гдје јој је син. Срце јој се парало, али је сво своје надање молитвом дала у руке Творца. Није знала за подвиге сина свога, за његово умртвљавање тијела и страсти својих, за његов просјачки живот и потуцање по крајевима улица и то бијаше њен благослов, што је била сачувана од тих сазнања, јер Бог Свезнајући је знао да је син родитеље прерастао духом

и вјером и знао је да његов подвиг не би могли да гледају кроз радост и сигурно би га ометали на путу његовом циљу, а то је постизање вјечности. Овдје можемо да пренесемо благослове на нас и наше вријеме када родитељ треба да пусти своје дијете да полети из мајчиног крила гдје је ушушкано као пиле, јер можда то пиле треба да постане

Зашто је Алексеј Човјек Божији? Зато што је себе Богу посветио и предао. Зато што стави Бога на прво, а себе на последње мјесто. Зато што не робоваше материјалном него грађаше духовно. Зато што убијаше страсти и гријех хранећи се Љубављу и храњаше љубав у себи. Зато што се мољаше за све, а највише за оне који га малтретирају, да их пусте демони који их наговарају на то зло. Зато што је хранио душу своју, а не тијело своје. Зато што молитва не напусти његово срце кад гледаше родитеље како тугују за њим. Зато што је радостан био кад добије милостињу, јер је имао шта дати другим просјацима. Зато што изабра Небеско умјесто земаљског. Зато што је нашао и испунио свој циљ, а то је да буде Човјек Божији.

орао који лети висинама и види вјечна добра која нису доступна на земним низинама. Руке раширити да орао полети, али исто тако молитвом и срцем увијек бити уз своје дијете, јер знамо да ништа јаче нема од молитве мајке за сина јединца.

Отац у животу овог Човјека може бити посматран управо као Отац Свевишњи и Сведобри који шаље своје слуге да траже његовог сина и да га врате. Слуге су дошле до Алексеја, али пошто се од многих подвига промијенио и лице његово је било упало и изнурено, они га не познаше. Алексеј је њих препознао и орадошти се, јер му они дадоше милостињу неку као непознатом просјаку, а њему бијаше мило што од домаћих слугу очевих прими дар. Отац наш на небесима исто тако шаље анђеле своје свакодневно да нам дају милости, али на нама је да препознамо те дарове и орадоштимо се, а не да очекујемо да ће нас анђели на крилима својим чудесно однијети у наручје Творца. Ми морамо да будемо захвални на сваком дану и сваком дару који примимо, јер сваки дан нам је смрт ближа него крагна за вратом и сваки дан, ма сваки сат је дар од Бога Милостивога који нас воли као што отац сина воли. Не смијемо

дозволити да чекајући кућу да нам падне са неба пропустимо сваку циглу којом смо могли изградити свој дом.

Тако се Алексеј 17 година подвизавао по свијету док чудесно његова лађа није завршила у Риму умјесто у другом мјесту гдје су кренули. Алексеј онда одлучи да оде да живи у ћошку дворишта очева као непознат. Тако и би. Отац му даде и кућицу и слугама својим рече да му доносе храну што остаје од њихове трпезе, јер се сажали на тог њему непознатог просјака, сјећајући се сина свога којег још увијек сматраше изгубљеним. И тако још 17 година живљаше Алексеј у дворишту родитеља гледајући сваки дан на оца, мајку и супругу како тугују и моле се Богу за њега и то бијаше велико трпљење његово, те се он још више мољаше Богу за њих, да престану да тугују и да га забораве. Љубав према Богу коју Алексеј имао била је јача од свега и Бога ради радо подносио неподношљиву тугу.

Будући да се толико предао Богу, Он га удостоји те му откри дан и час његове смрти. Алексеј затим узео хартију и написа писмо родитељима гдје описа житије своје и неке тајне по којима би га само родитељи могли познати, описа и оно што

је рекао и дао својој невјести и тако стави у руку хартију и проведе у молитви Богу све до свог упокојења.

На чудесан начин би објављена свештеницима и народу вијест о представљењу Алексејевом и молитвама његовим. Божија милост показа им и одведе их до кућице Алексејеве гдје га нађоше како благољепно лежаше мртав, а лице му сијаше као у анђела. Када су прочитали писмо које му бијаше у руци сазнаше да је то Алексеј Човјек, али Божији.

Многа чуда и исцјељења се почеше дешавати свима онима који се дотакоше тијела његовог. Родитељи и супруга почеше ридати и кукати не знајући да ли да тугују што је мртав и што га толике године не познаше у дворишту свом или да буду радосни што су га макар пронашли.

Зашто је Алексеј Човјек Божији? Зато што је себе Богу посветио и предао. Зато што стави Бога на прво, а себе на последње мјесто. Зато што не робоваше материјалном него грађаше духовно. Зато што убијаше страсти и гријех хранећи се Љубављу и храњаше љубав у себи. Зато што се мољаше за све, а највише за оне који га малтретирају, да их пусте демони који их наговарају на то зло. Зато што је хранио душу своју, а не тијело своје. Зато што молитва не напусти његово срце кад гледаше родитеље како тугују за њим. Зато што је радостан био кад добије милостињу, јер је имао шта дати другим просјацима. Зато што изабра Небеско умјесто земаљског. Зато што је нашао и испунио свој циљ, а то је да буде Човјек Божији.

Зоран Лукић

ДУХОВНО ПЈЕСНИШТВО

НЕМИЛОСРДНИ АНЂЕО

Све што рекоше,
слагаше,
све чега се
дотакоше,
опоганише,
немилосрдни анђели,
из ада,
из преисподње
мржњу понели,
да би хитон
Господњи поцепали
- пали анђели

На дан
бомбардовања,
духовне бомбе
на Цркву бацише,
и то касетне,
иза лађа,
на пете,
да се Власи
не досете,
а домаћи
издајници,
коте им дадоше,
да знају кога
и како да гађају,
неког у руке,
неког у ребра,
српској голготи
прилоге додајући

Српску историју
под ноге бацише,
а и нашу Цркву

копитамагазише,
све уз прилоге
слугу домаћих,
издајника
искривљеног лика,
на државу,
на Цркву,
на све свето,
и до свете Русије
доспеше,
од Цариграда
до Вашингтона
раскол правећи,
хитон Господњи
не би л' поцепали

Ово је најав
апокалиптичних прогона,
а прва на реду им је
Црква Божија,
као и свим
мрзитељима
Бога и светиње,
немилосрдни анђели,
пали демони,
који устима
слугу својих,
јунака злих
хулу преносе,
заборављајући
речи Господње,
да Цркву Божију
ни врата адова
надвладати неће

Епископ Фотије

РУСИЈА, НАША ДАЛЕКА МАЈКА

Нма људи који се сете Бога тек онда кад западну у невољу, кад их стигне болест или какво друго зло. Као да Вишњи трајно обитава на дну понора и безизлаза; као да нас, никуд се не мичући, тамо у сваком тренутку чека. Сатерани у шкрипац, одједном се суочимо са Сведржитељем живота: падну преграде, сруше се зидови, разиће се магла свакидашњице, исцелимо се од духовне запуштености и лакоумне безбриге... Како се брзо успоставља занемарена пријатељска веза, како се лако излази из тупости и безверја! Дешава се једно, да тако речемо, природно чудо: лутајућа честица открива непомерљиво средиште постојања, одриче се слободе безверја у којој се није усрећила. Незахвална деца су увек добродошла у родитељски дом.

Колико смо горди кад нам добро иде, толико смо смерни и уразумљени кад се нађемо у невољи. Стање егзистенцијалне угрожености нас је, од пре двадесетак година, навело да почнемо отварати очи. Преко ноћи су се напуниле цркве.

Напоредо са небеским заштитником, који у атеистичкој држави беше пао у немилост, потражили смо ослонац и у јединој земаљској сили на коју смо историјски упућени, иако за њу, као ни за Небеског Оца, у другој половини протеклог века нисмо много хајали. Мислим, наравно, на Русију. Жестина нагло пробуђене вере и наде која се данас полаже у њу карактеристична је за обраћенике. Наше нагомила-

не потребе тешко је задовољити, наша очекивања још теже испунити. Пошто је најновији подстицај за обнављање веза дошао од нас, добро ће бити да се у разматрању наших односа понајпре позабавимо собом, нашим држањем у ближој и даљој прошлости. Оно што разумни људи, данас, од Русије очекују није конкретна помоћ, мада би нам она, каткад, још како ваљала. Са извесним правом, са добрим разлозима, ми с те стране очекујемо разумевање, и углавном га добијамо. А да ли смо га, и како, показивали према њој? Као што нас је растућа животна угроженост упутила према Небеском Творцу, тако нас је неповољан развој домаћих и спољашњих прилика окренуо према узвишеној и светој православној земљи, а на коју смо страну пре тога гледали, откуд, и данас, кад губимо колевку државе, очекујемо срећу и спасење. Рачунамо с Русијом, и тај нам се рачун чини природан и саморазумљив; а може ли она рачунати на нас? Докле ће садашње осећање топле наклоности према њој трајати? Закључили смо, одједном, да на свету немамо никога ближег, а она, осим нас, има и других обавеза и брига.

ОДВОЈЕНИ ОД ТЛА, ИЗБАЧЕНИ ИЗ ИСТОРИЈЕ

Међуупућеност две земље и два народа храни се подземним струјама и соковима много ја-

чим и живороднијим од међудржавних односа, од повремено подударних, други пут неускладивих опредељења и рачуница. Ова димензија духовне повезаности данас се омаловажава као идеалистичка илузија; смеће се с ума да илузије могу имати знатну материјалну снагу, поготово ако поседују извесно рационално језгро. Тамо, у том идеалном простору, сви су људи и народи равноправни; у земаљској, политичкој стварности нема равноправности. Не смемо губити из вида нашу величину, снагу и значај. Ми смо мали народ, па бисмо наше тежње и очекивања морали усклађивати са том истином. Положај и одговорност Русије битно се разликује од нашег положаја и наших дужности. Русија на страну, ово је повод да се упитамо: Где смо ми, у последњих пет-шест деценија, стајали, где стојимо, колико смо поуздани као савезници и сапутници, о пријатељству да не говоримо. Они о нама не знају много; а шта ми о њима, данашњима, знамо, из којих извора црпемо наша знања? И поред језичке блискости и судбинске везаности у неким пресудним тренуцима историје ми смо се, у мирнодопским раздобљима, најчешће окретали на супротну страну. Власт, која је 1945. године успостављена захваљујући совјетским тенковима, убрзо је потражила савезнике с оне стране Атлантика. Списе руских дисидената смо преузимали од западноевропских издавача, иако су разумљивији. У праћењу руских друштвених

и културних збивања било је свакојаким неравномерности и произвољности. У првим послератним годинама пажња је била посвећена писцима социјалистичког смера. У некима од њих сам, признајем, уживао, не знајући да грешим против доброг књижевног укуса. У Београду је, тада, започето штампање „Сабраних дела Максима Горког“ – подухват, због сукоба између Дедиња и Кремља, никад није окончан. Горки је, потом, доспео на листу непожељних аутора; око 1970. године у Паризу су се могле набавити књиге његових приповедака, али не и у Београду. Дела А. Солжењицина, Сахарова, Надежде Мандељштам, Зиновјева, Војновича, Бродског и многих других најпре су излазила на енглеском и француском језику, да потом и ми схватимо њихову важност и предочимо их нашој јавности...

Историјски ломови и заокрети подложни су различитим оценама и тумачењима. Кад је у питању биланс руско-српских односа, уочљива је склоност ка умањивању руских заслуга, да

би се оправдала прозападњачка оријентација извесних политичких кругова. Наглашавају се ситуације у којима је помоћ званичне Русије изостала, док се примери пожртвованости прећуткују. У свим раздобљима наших односа могу се наћи докази и за повољну, и за неповољну процену; од тренутних рачуница зависи на шта ћемо усредсредити пажњу. Ако у Првом српском устанку важност наше зближености није осећао Родофиникин, Хајдук Вељко Петровић је добро знао ко му је главни ослонац и савезник. Једна од одредби мира у Кучук-Кајнарцију из године 1774. озваничила је покровитељство Русије над хришћанима у Турској, и та је обавеза, посебно према Србима у Црној Гори, дуго поштована. Пишчевић и Црњански су, на истој страни, видели заклон од турског насиља и аустријског унијаћења, Лав Толстој је оштро осудио окупацију Босне и Херцеговине, док су Солжењицин и Зиновјев дигли глас против НАТО бомбардовања. Године 1876. Русија шаље оружје и добровољце,

а годину дана касније званично улази у српско-турски рат. Ушла је у Први светски рат делимично и због нас, а захваљујући интервенцији цара западни савезници су били принуђени да се побрину о ономе што је, после преласка преко Албаније, остало од наше војске. И у Другом светском рату имали смо истог непријатеља. Идеолошка позлата на страну, руски војници су, напредујући према Берлину, ослободили Београд. Хитлер једино од Срба није тражио да шаљу војнике на Источни фронт, знајући да од нас, тамо, не би имао користи. Део југословенских комуниста, пре свега српских, одбио је 1948. године да се придружи антисовјетској хистерији, колико из догматске заслепљености, толико и због неизлечивог русофилства, за шта је платио цену у крви...

Прошлост нас је оптеретила искуствима која олакшавају споразумевање; ожиљци робовања под Татарима и Турцима упозоравају нас на опрез према новим могућим освајачима и поробљивачима. Они су, у прошлости два века, у више наврата

Русија је за нас, пре свега руски народ, његова култура, његово православље. Непорециво је братство два језика, сестринство два писма, као и заједништво обраћања Врховном Бићу васионе. Радећи, својевремено, као наставник нашег језика у Француској, увидео сам да без јаког руског језика на Катедри за славистику нема места за српски, а богоми ни за друге словенске језике. Уз руски, пролазимо, некако, и ми.

кретали на нас, па се и данас, сад скривеније, сад јасно, наслућују припреме за сличне подухвате. Походи на Исток по правилу иду преко нашег балканског тла. Друго заједничко искушење које нас је и зближило и удалило везано је за покушај изградње праведнијег друштвеног поретка. Без обзира на слом пројекта обележени смо надом уложеном у тај подухват, као и насиљем које га је пратило. Искуства, стечена у раздобљу револуционарног преврата и изградње социјализма, уздигла су нас како над вером у могућност лаког и брзог побољшања животних услова широких маса, тако и над безнађем оних који не виде излаз из беспућа. Захваљујући неуспелом социјалистичком експерименту, ми знамо више и просуђујемо мудрије од просечног житеља планете. Злочини, почињени у име племенитог и недостижног циља, затамњују, али не поништавају лепоту неоствареног идеала. Одвојен од конкретног тла, избачен из историје, он и даље лебди у простору где људски снови од искони чекају на испуњење. Тежња ка изградњи праведнијег и уљућеног друштва, где ће одговорност према слабима потиснути дивљачку саможивост усамљеника, није случајно дошла до тако јаког изражаја код највећег словенског народа. Његова дубока душевност, племенитост и широкогрудост добиле су несрећну – уосталом

западњачку – идеолошку надградњу; има грешака које ситне душице никад неће починити. Русија је, у модерном добу, себе понудила као жртву за опште спасење. Из пораза велике замисли могу се извући бројне корисне поуке, најмање оне до којих су дошли победници из – Хладног рата. Она је у Другом светском рату дала одлучујући допринос одбрани цивилизације од дивљаштва. Тај се допринос годинама свесно умањује и потискује у заборав. На место, где је нацистичкој армији сломљена кичма подсећају нас, данас, називи једног париског булеvara и једне станице подземне железнице. Силе којима је Русија препустила победу у Хладном рату, у двадесетак година победничког славља и ратних похода у свим правцима, стигле су у Њорсокак, да би у овом часу, себи и целом свету, претиле катастрофом незамисливих размера. Нови светски поредак завршава у привредном, финансијском, моралном и еколошком хаосу.

СИСТЕМ БЕЗ ПРЕСЕДАНА

А ми? У великом хладноратовском сукобу ми смо, у овом делу Балкана, играли прилично неславну улогу. У годинама кад се руски народ, у условима ограничене слободе говора и мишљења, по цену великих одрицања и страдања, чупао из

заосталости, постижући завидне успехе у школству и здравству, у индустријализацији и у освајању космоса, ми смо упражњавали извесне половичне видове слободе, критиковали недостатке совјетског система поштујући, у кући, неприкосновени култ личности, ликовали над руским сиромаштвом примајући америчку војну и материјалну помоћ која нам је слана искључиво зато да бисмо одржавали део безбедносног кордона према Русији... Снабдевеност робом широке потрошње платили смо уступањем свог геостратешког положаја; пред ретким гостима из братске Русије хвалили смо се фармеркама и шушкавцима купљеним у Трсту.

За овакво држање могу се наћи и неке олакшавајуће околности, али мало доказа који би ишли у прилог колективне озбиљности и зрелости. Сукоб између две партијске врхушке није био сукоб између два народа. Остаје чињеница: кад је Русима било најтеже, ми нисмо били са њима, па нам ни излазак из тог раздобља није био истовремен и истосмеран. Унапредовавши пре времена, на несолидним основама, према слободи, ми смо се у тренутку распада идеолошке матрице нашли у празнини; спорији, јачи и тежи од нас, Руси су у демократију ушли чвршћим кораком. Југословенска независност, уздизана на Западу, показала се, са сломом државне заједнице, као тужна самообмана и пролазна лаж.

Унутрашње противречности и поделе су данас, код Руса, изражене као и код нас, али их велики народи, по правилу, лакше носе и срећније усклађују. Спор између славјанофила и

западњака, данас је нешто рационалнији, преобучен у ново рухо, док се код нас артикулише као нетрпељивост између патриота и тзв. „мондијалиста“, где ниједна страна не слуша разлоге друге стране, без чега нема напредовања, нити користи за заједницу. Тај се спор води у сваком живом и мислећем појединцу. Како изићи из себе, а истовремено сачувати себе, дати себе свету не изгубивши се у њему, узети од њега оно што је најбоље и што је, самим тим, свечовечанско? Колико год били опчињени нама најближим, западноевропским жариштем цивилизације, ми не можемо да заборавимо освајачке походе који су нам с те стране, од Наполеона до Хитлера, и садашњег ракетног заокруживања нашег вековног савезника, долазили, где нам се поново намеће несрећна и нечасна улога: на нашем тлу већ је утврђена тачка могућних ратних дејстава према Русији. Тешко је, с обзиром на нашу снагу и величину, наћи складан однос између засењености техничким културним стандардима Великог света, и опреза према империјалистичким тежњама којих се он није одрекао. Руским мислиоцима, писцима и научницима то је лакше успевало већ и зато што је њихов удео у изградњи европске и светске цивилизације незаобилазан, па са светом разговарају на равној нози, што, разуме се, није наш случај. Уза све разлике ми смо, психолошки, у сличном положају: Европа нас истовремено привлачи и одбија, надахњује и угрожава. Достигнућа тзв. „слободног света“ ми смо, у бившем режиму, прецењивали, узимали их озбиљније од грађана који су их у свакидашњици уживали... Кад се

ствари гледају из даљине, у очи падају пре свега светле тачке.

И онда је испливала пуна истина. Од пословичне снажљивости наших управљача, од вештине седења на две или више столица, ми у последњем збиру нисмо видели никакве користи. Као мали лукавци сами себе смо надлукавили, поливач је себи сручио кофу воде на главу. Победник из Хладног рата нас је пустио низ воду, одбацио нас као ислуженог савезника, а ни са губитником нисмо били у истој ситуацији; он нам, у први мах, ништа није дуговао. Ни радост ослобађања од идеолошког једноумља није нам била заједничка. Ми смо своје прерано, делимично ослобађање утروшили на самозаваравање, градећи „систем без преседана у светској историји“, па смо тако и завршили, у празнини, без сапутника и пријатеља. И ратна и мирнодопска савезништва држе се на постојаности и оданости; Запад нам, и поред силних унутрашњих противречности, за то даје пример. Које смо ми, у часу слома, кад је пао Берлински зид, били истински верни, с ким смо могли рачунати? С Русијом свакако не; часовници су нам показивали различито време. Пријатељи с друге стране континента, који су нас храбрили на нашем оригиналном путу у социјализам, убрзо ће показати своју лешинарску ћуд. Узгред речено и наше митско пријатељство са Француском није неговано онако како то пријатељевање захтева. У време кад се Француска ослобађала од колонијалног наслеђа, Југославија је слала помоћ алжирским побуњеницима. Брод који је превозио оружје у Алжир звао се Србија.

Оставши сами, прошли смо

како смо прошли. Над нама је извршено опитно растурање државе, што је Русији послужило као опомена.

РУСОФОБИЈА И СРБОФОБИЈА, РУКУ ПОД РУКУ

Не патим од ирационалног поверења ни у кога и ни у шта; ми се од Русије удаљавамо, увек, на вештачки, а зближавамо се на природан начин. У трговини и економској размени нема љубави. Не сумњам у способност наших трговаца да процене шта им се исплати, шта им се не исплати. Од руских трговаца најближи ми је онај из поеме Михаила Љермонтова, чини ми се да се зове Калашњиков. Однос између велике и мале државе, и под најбољим претпоставкама, није једноставан. Несразмера у величини, положају и међународним обавезама увек ће постојати. Велика држава је незгодан партнер и кад је пријатељски наклоњена малој држави. Њени интереси су такви да их не можемо лако и безусловно следити, али можемо, и морамо, ублажавати размимоилажења. У привредној сарадњи немамо разлога да према Русији будемо строжи него према западним партнерима. У нашој Скупштини нису претресани многи неповољни уговори и конвенције које намеће Европска заједница, али се зато сарадња са руским улагачем у Нафтној индустрији непрестано испитује и ставља под сумњу. Изнад трговине и технологије, пре и после свих рационалних мерила, стоји осећање веће или мање блискости. Наша упућеност на прву словенску и православну земљу је објективна чињеница. Можемо имати, као што смо око 1950.

имали, најгоре могуће међу-државне односе, та упућеност остаје и опстаје. Русија је тамо где је одувек била, где ће увек бити; ми се, овде, на балканској ветрометини, врпољимо, окрећемо јој леђа кад год нам дуне мало повољнији ветар у једра, градимо се напреднији и модернији, а враћамо јој се кад се нађемо у шкрипцу. Нисмо научили да рачунамо на дуге стазе, лако се заносимо и још брже разочаравамо, поводимо се према ћудима климе. Нико нам, са стране, неће истерати на чистац оно што у себи, код куће, нисмо рашчистили. Вишње силе помажу предузимљивима, онима који и сами улажу неопходне напоре. Одустали смо од наше резолуције у Генералној скупштини, препустивши нашу бригу представнику Руске Федерације у Савету безбедности. И како да нас, овакве, данас, неко узима озбиљно?

Живећи на Западу више од тридесет година пратио сам расположења и очекивања што га тај део континента гаји према својој источној половини. Поред поштовања што га упућени и добронамерни људи гаје према руском народу, привредној моћи земље и културним достигнућима која допуњују и знатно обогаћују европске концепте, у политичкој сфери, и у послушним јавним гласилима уочљива је непрестано присутна зла воља, начелно неповерење, инсистирање на негативним појавама у руском друштву (криминал, убиства јавних личности, чега има свугде у свету), уза шта је ишла и отворена подршка чеченским побуњеницима, уз прећуткивање извесних успеха у смиривању ситуације у Грозном, руски председник се представља као диктатор, као

настављач најгорих самодржачких традиција; медији су према њему строжи него према совјетским вођама из друге половине 20. века. Кампања се распламсала од часа кад се он одупро распродаји привредних богатстава земље из првих година приватизације, њеном довођењу у зависан положај преко експонената страних компанија. О тајкунима који су то покушали и завршили у затвору пише се као о херојима и апостолима демократије пострадалим у борби за узвишене идеале, то јест за критичарима врло корисне циљеве. Правац којим је у текућој деценији кренула земља изазвао је на Западу велико разочарање и негодовање. Процес уништавања и срозавања Русије, започет са распадом СССР-а, чинио се незаустављив. Тај процес је топло поздрављен са обе стране Атлантика. Штампана је са симпатијама пратила посртање државника на чији су несигуран ход утицале колико несрећене унутрашње прилике настале распадом свих структура, толико и пиће именовано, из милоште, деминутивом. Локални бизнисмени, ученици дрчних чикашких момака, слављени су као обновитељи демократије, тј. либералног капитализма, у годинама његовог кратковекног и плиткоумног тријумфа. Зловоља према данашњој Русији иде до смешних, апсурдних крајности. У извештајима о изборним резултатима много већа пажња се посвећује маргиналцу који добије 2-3 одсто гласова, него ономе коме 60 одсто грађана укаже поверење...

Овакав став према Русији продро је неосетно и у шире масе: по природи ствари слабо обавештене, оне знају да с Русијом „нешто није у реду“, и то је

знање довољно да се оправда и прихвати пракса војног заокруживања тог кужног простора.

А. И. Солжењицину, после громке осуде бољшевичког тоталитаризма, није требало много времена да се суочи са опасношћу коју, за слободу и духовно достојанство човека, носи либерално-демократски тоталитаризам. Њему се, уз то, открила и једна још мучнија, болнија истина: да се иза антикомунизма, и антисовјетизма у чијем је раскринкавању здушно учествовао, крила најобичнија русофобија. Од тренутка кад је указао на то, слављени дисидент је постао непожељан саговорник и сувишан гост, приватно лице које о свом трошку у Вермонту испишује сагу о страдању свог народа у 20. веку.

Све се ово, унеколико, тиче и нас, наших виђења и процена. Део наше штампе, свесно или несвесно, преузима амалгам начињен на Западу, где се под изговором политичког неслагања оживљава вечно неповерење, па и мржња према Русији. Наше замерке руском политичком систему – који свакако није савршен – нису наше. Ми их, као и у годинама антисовјетске хистерије средином прошлог века, преносимо из страних пропагандних центара. У тим се центрима русофобија и србофобија гаје у подједнакој мери, с тим што је србофобија поред мржње испуњена презиром, а русофобија страхом, и што је наша неповољна слика делимично у вези са верском, духовном и расном повезаношћу са руским народом. Наша нагонска, несвесна спремност да у одсудном часу станемо на страну велике словенске земље добро је позната тим круговима, и рачуна се у тешку кривицу.

И РУСИ СУ СРБИ, САМО ШТО НЕМАЈУ КРСНУ СЛАВУ

Русија је за нас, пре свега руски народ, његова култура, његово православље. Непорециво је братство два језика, сестринство два писма, као и заједништво обраћања Врховном Бићу васионе. Радећи, својевремено, као наставник нашег језика у Француској, увидео сам да без јаког руског језика на Катедри за славистику нема места за српски, а богоми ни за друге словенске језике. Уз руски, пролазимо, некако, и ми.

Енглеском језику, који је преплавио планету, широм су отворена врата наших школа. Разумљиво је да је енглески данас незаобилазан, али би, у заснивању школских програма, ваљало уважавати и нека друга мерила. Избор по сродности користан је на други начин, отвара перспективу за самосагледавање. Тај братски језик који не знајући познајемо, па га ко зна како и откуд разумемо, похрањен је у нашим генима, у прасловенским маглама, у корењу Крањчевићевог древног дуба. Учећи га, научићемо понешто и о себи.

Летопис главног тока новије историје обележен је нашим удаљавањем од Русије. При том смо се држали простодушног поверења у апсолутну предност западноевропског концепта демократије. Бомбе из пролећа и лета 1999. године су нас пробудиле из варљивог сна. А ето, неки и даље траже пријатеље међу онима који су нас у 20. веку шест пута бомбардовали; истовремено смо неповерљиви према земљи која нас никад није напала. Ако нам није помогла кад год смо очекивали, није нам

ни одмагала. Онима који су нас пре дванаест година дивљачки напали злочин је великодушно опроштен или се не помиње, а Русији се и даље замера што ослабљена и лоше вођена, није због нас ушла у сукоб светских размера. Она је крива што је повукла своје војнике са Косова, не желећи да уђе у састав окупаторских снага.

Попут људи који се сете Бога кад западну у велике тешкоће, неки се међу нама сете Русије кад их снађе несрећа, кад почну временске непогоде. Зато се, ваљда, код Ниша и гради невелики аеродром. Чусмо, недавно, потресно обраћање Великој Мајци и старшему брату са великог београдског стадиона. Препознајемо и припознајемо братство пошто смо се, батргајући се по свету прехладили, огладнели и ожеднели. Док нам је било добро, нисмо много хајали за Мајку. Срећом, она је довољно јака да не обраћа пажњу на наше незрело понашање.

Срели смо се у давно време, још онда кад је један руски калуђер навео Растка Немањића да се замонаши не одвративши, при том, поглед од земних потреба свога народа и своје државе. И у најглувљим раздобљима историје ћирилска слова, посејана од Бихаћа и Владивостока, држала су везу између нас. Пушкина, Гогоља, Толстоја, Достоевског и Чехова читамо као домаће ауторе; српски реалисти су незамисливи без руских узора, и Светозар Марковић без Чернишевског; Мајаковски је био барјак наших левичара, а Јесењин, у Пешићевом преводу, водећи песник сентименталне, народњачке боемије. Русија је наш природни духовни простор, свеједно да ли га препознајемо у њеним великим писцима и

мислиоцима, на платнима Кандинског, у музици Чајковског и Римског Корсакова или у филмовима Андреја Тарковског.

Вековима тако далека, и тако блиска, она је све што данас имамо у свету, што нам недостаје. Велика Мајка понекад превише рачуна са нашом способношћу да се сами сналазимо у бурама и вртлозима, прецењује нашу памет, то јест нашу снагу, без које памет не вреди много. Она нас штити и кад нас, обузета својим бригама, не види и не чује. Тoliko смо блиски да нас понекад одбија та безизлазна, неизлечива близина. Русија нас разуме и кад нас не види, а не види нас увек, јер смо одвећ мали, превртљиви и својеглави.

На питање које поставља један Чеховљев лик из приче „Шведска шибица“: „А Срби се побунили опет! Не разумем, шта им то треба!“, могли бисмо, данас, овако да одговоримо: Бунећи се, показујемо да смо живи. Подсећамо да нас, иако смо мали као дечак из Кочићеве приче „У међави“, још негде има.

Нека Бог чува Русију, па макар нам никад никакву помоћ не послала. Она нас штити својим постојањем, благословеним просторством.

... Деда моје супруге својевремено је сасвим озбиљно изрекао речи које, по мерилима нашег обичног света, изражавају суштину повезаност два народа:

„И Руси су Срби, само што немају крсну славу“.

*Излагање на научном скупу
„Русија и Балкан у савременом
свијету“, одржаном у Бањој
Луци, 9. децембра 2011. године
Милован Данојлић
Одабрао: Дражен Ракић, јереј*

ЗАШТО СУ РУСИ КРВНИ ЗА СВЕ?

Протојереј Андреј Ткачев одговара на питања за српску ТВ станицу „Спутњик“ Ово је интервју од 5. јануара 2022. године, пре руске војне операције у Украјини, која је почела 24. фебруара. Андреј Ткачев је из Лавова у западној Украјини и служио је као свештеник једне цркве у Кијеву за време револуције на Мајдану, и стога је квалификован да говори о догађајима у Украјини. О. Андреј није подржао насилну револуцију која је резултирала рушењем украјинске владе, а животи њега и његове породице били су угрожени због његовог отвореног става. Сада служи у Москви.

- Оче Андреје, хвала Вам што сте пристали да разговарате са српским Спутњиком. Познати сте овде и у Србији, десет или више Ваших објављених књига је преведено на српски, не знам колико сте објавили на руском – вероватно много више. Па, последњи пут смо се видели у Србији; нажалост, пандемија је променила наше животе на много начина. Живимо у изазовним временима, када људи губе веру, осећају се усамљено и изоловано, међу нама је тако страшна подела, а онда и наше вредности... Губимо их, једноставно се руше пред нашим очима. Реците нам где да поново нађемо снагу.

- Током последње деценије били смо сведоци како је завладала ова идеологија безумне удобности. Све, апсолутно све је дозвољено. Онда је, изненада, уступила место ери страха који отупљује ум за сопствени живот. У ствари, разоткривена је трула унутрашњост модерног човека, као да је отворена отвараčem за конзерве. Испоставило се да се савремени човек никада не моли или се једва моли, и једва да се нада у Бога; толико је забринут за себе, спреман да

се одрекне свих својих права и слобода да би му живот потрајао дуже, рецимо, још коју годину. Била је то лекција, шамар, ако хоћете, који нас све припаднике европске цивилизације враћа на своје место. Увек постоји само један излаз, ма колико невоља наишло – да будемо близу Њега, нашег Творца, јер је све у Његовим рукама. Све је то као у књизи пророка Авакума који говори о Богу, пред њим је ишла куга, другим речима, заиста страшне ствари... и куга је пратила његове кораке, односно суша или болест или нешто друго – све има везе са Богом. Савремени човек то не ради, он не повезује догађаје свог живота – као што су снег, лед, суша, киша или болест – са Богом. Уместо тога, он то објашњава (као неке) друге покретачке снаге које стоје иза свега тога. У ствари, све у животу почиње, да тако кажем, и повезује се са моралним законом и нашим односом према Богу. Дакле, вратите се, расипна децо! То значи да у свакој невољи Бог говори: вратите се Мени. Не можете ништа без Мене. Ти си кукавички, слаб, усамљен и јадан човек. Односно, ако сте заборавили на то, послаћу вам подсетник. Односно, човек треба да се врати

Богу у покајању, захвалности, молитви, у жељи да се промени. Ако желимо да се вратимо нормалном животу, то би требало да буде бољи живот. Не онај који смо имали раније - журке, клубови, ресторани, пиће, забава, безбрижан начин живота. За тај начин живота више не би требало да буде места. Ако се вратимо у нормалу, требало би да се нешто промени на боље.

- Да ли је ово нека врста упозорења? Сећам се како сте ми у једном интервјуу пре две године рекли да би смак света могао бити ближе него што смо мислили.

- Наравно. Може се десити преко ноћи. Пошто је тачан тајминг скривен од нас, морамо бити спремни, јер то може да се деси одмах. Требало би да имамо страх Божији. Без сумње, она има за циљ да постигне само један велики промисаони циљ да научи човека да се боји Бога. Шта год да буде, шта год да се деси... А човечанство је било сведок далеко бруталнијих ствари. Било је тренутака када би лешеве лежали непокопани, јер је било толико мртвих да су прекривали улице као птичји измет. И тада би народ долазио у веру, покајао се и помагао

једни другима; они би се сабрали, никад не препуштајући се очају. Дакле, судећи по невољама које смо имали раније, очигледно је колико смо од тада постали слабији.

- Дакле, то је нека врста рата, зар не? Поред ове пандемије, руски народ се (суочава) са безбројним изазовима. Дошло је чудно време јер се за скоро све окривљују Руси, скоро као у совјетско време; чак су они криви што ветар дува. Приказани су као злокобни и страшни људи...

- У очима друштва.

- У очима западног друштва. На Русе се увек гледа у лошем светлу. Шта се десило? Зашто је то тако? Како се то може објаснити? Јер знамо - руски човек је, као и Русија, весник Православља и носилац духовности; тако је одувек било.

- Руска нација у свом садашњем својству, а надамо се, још више у будућности, представља живу срамоту модерном Западу јер смо повратили оно што смо некада изгубили, док су они изгубили оно што су некада имали. Онда, рецимо, 1960-их или чак 1950-их, или пре ере „Битлса“, да тако кажем, САД су биле заиста побожна хришћанска земља. Односно, данашњи "LGBT" и сви трансродни покрети, све те промене друштвених норми у вези са сексуалношћу тада су једноставно биле незамисливе. Била је то пуританска, побожна земља, сви су недељом били у цркви, сви су читали Библију и тако даље. Онда је дошло време када су све изгубили у трену. Мислим, Европа је заправо била пионир безбожних; што се тиче Америке - такође је

некако посустала и почела да се руши изнутра.

У међувремену смо извршили промену између Црвених и Совјета да бисмо започели нову еру, и без обзира колико тешко или споро – вратили смо се Богу наших очева. Зато смо им жива срамота јер покушавамо да заштитимо све што је лежало у корену западне цивилизације и што јој је дало моћ. Зато смо ми њихови идеолошки непријатељи. Штавише, Русија има огроман потенцијал рудног богатства и огромну територију коју никада није освојила, већ је у већини случајева ширила своју меку моћ. Дакле, наше потенцијално богатство, плус наш повратак библијским вредностима, чини нас непријатељима западног човека, јер је тај човек експанзиониста. Погледајте Европу, како је мала. Погледајте карту света и колико су Европљани тамо поседовали. Португал је, рецимо, поседовао половину Африке, а Енглеска половину света у поседу. Ова мала Европа - она је заиста експанзионистичка; у ствари, њихов карактер је освајач, попут Јафета који је желео да поседује свет. Дакле, њихов карактер се није променио и увек ће нас посматрати као препреку и идеолошког непријатеља. У ту сврху, моћ информативног оружја је „укључена“ у свом пуном капацитету да оцрни имиџ Русије и представи нас као неку врсту светског негативца и тако даље. Али то нисмо ми. Можда бисмо волели да смо ми то, или понекад желимо да играмо јачу игру и да делујемо снажније, али нисмо такви. Ми смо љубазнији и нежнији него што нас приказују. У томе се ради о идеолошком и духовном неприја-

тељству. Постоји духовно и идеолошко непријатељство према Русији. Неће се завршити.

- Овај такозвани нежан начин; да ли је то оно што заиста доводи руског човека до победе? Зато што не узвраћа?

- Свети архијереј српски Николај (Велимировић) је говорио да су Христова Блаженства, као што су блажени кротки, јер ће наследити земљу, а Русију је веома добро познавао посећујући је више пута. Рекао је - погледајте руски народ, нигде на свету нећете наћи нежнију нацију. Погледајте руског сељака или Рускињу - они су најнежнији људи на свету. Тако ће они, кротки, наследити земљу. Зато они поседују највећу територију на земљи, мислим, на планети. То јест, кротки баштине земљу. Не најјачи који ће наследити земљу него кротки. Они који су јаки и моћни ће доћи и дићи буку да би касније нестали, а кротки ће остати да живе до краја живота. Дакле, истина је да је руски човек моћан у својој благодати, издржљивости и дуготрпљивости. Бизмарк, који је такође дуго живео овде, упозоравао је своје сународнике да је тешко борити се против Русије јер њени људи могу да живе од шкрипца. Они могу да се задовоље са тако мало и да издрже тешкоће дуго времена. Није довољно убити руског војника, већ га морате срушити на земљу јер ће наставити да стоји чак и ако је већ мртав. Дакле, Руси задржавају извесну потенцијалну претњу Западу и ми то једноставно морамо да прихватимо: наш непријатељ се неће смирити.

- У томе је, наравно, велика сличност са српским народом; јер је и нас својевремено

Запад сматрао „лошим момцима“, а можда и данас.¹ Видели су само: Срби су лоши; и раније су нас сматрали кривцима, а нажалост и данас, јер видимо како нас сматрају „фактором дестабилизације“. Стичем утисак да руски народ у сплету околности понавља судбину српског народа, или можда обрнуто.

- Да. Видели смо да се наша историја понавља јер подједнако делимо велику психолошку сличност и једнаку историјску судбину [са Србима]. Исти Свети архијереј Николај (Велимировић), када је чуо за убиство цара Николаја са породицом, његовом женом и децом, рекао је: „Ево нашег новог кнеза Лазара, а ево нашег новог Косова. Односно, и Срби и Руси знају да можете изгубити, али и победити. Можете победити, али изгубити. И, наравно, у Европи се на Србе гледа, колико сам разумео, као на браћу Руса; па вас виде у нама, и нас у вама. Зато ћете бити третирани баш као и ми. Видим то у западним црквама. На пример, само Румуни иду у румунске цркве, углавном; или, на пример, у бугарским црквама постоје само Бугари, а у грчким црквама Грци.² Али сви иду у руске цркве, укључујући и Србе, наравно. И сви иду у српске цркве, па и Руси.

- Знам да у српској цркви у Чи-

1 Ово је референца на рат на Косову 1998–1999, који се завршио НАТО бомбардовањем Србије у јуну 1999. Бомбардовање је резултирало до 528 цивилних жртава, а НАТО је употребио муницију са осиромашеним уранијумом која је оставила трајну радиоактивну контаминацију у Србији.

2 Наравно, ово није неопходно да се примењује у САД, на пример.

Отац Андреј Ткачев

кагу постоји хор где певају и Руси.

- Нова Грачаница, она?

- Да.

- О да, то је под управом владике Лонгина. Он је веома добар човек и то је веома добар манастир. Све у свему, делимо сличну судбину и наши национални карактери су веома слични. Тако је кнез Лазар добио поруку од анђела на Косову пољу да ће његов народ заувек чувати веру и да ће бити православан до краја времена. По свему судећи, и руски народ ће се суочити са истом судбином и стога ћемо и ми бити третирани на исти начин.

- Ово страдање руског и српског народа - оно је оно што их спаја, кроз нашу крстоносну историју.

- Да, носећи крст кроз векове. Како кажу, народ Србије носи свој крст кроз векове; а исто тако и руски народ је крстоноша.

- Можемо повући много паралела између наших народа. Једна од њих би била да су Украјинци у Украјини позвани да понове сценарио оди-

гран у Србији и Хрватској током операције Олуја. Једноставно то понављају у Украјини. Шта мислите - да ли је могуће?

- Мислите на операцију у Српској Крајини?³ Етничко чишћење без премца у Европи од краја Другог светског рата? То се може поредити само са акцијама хрватских усташа или Хитлерових концентрационих логора, јер је то било ет-

ничко чишћење огромног броја људи. [Ово се односи на] данашње украјинске власти, не на народ, не. Украјински народ је подељен на фракције, док су власти у земљи нацификоване. Наравно, уживају у идеји муњевитог масовног истребљења великог броја људи и рашчишћавања територије „на ништа“. Али ствар је у томе да они то не могу. У овом случају, то неће радити на тај начин.

- Становништво које говори руски, Руси у Украјини, такође су јаки духом.

- Народ Донбаса је јак, веома моћан народ. Посебног су калупа. У сваком случају, карте које смо добили нису исте као пре. Мислим, ови насилници неће успети. То је једноставно тако.

Андреј Ткачев, протојереј

извор: <https://orthochristian.com/145190.html>

Са енглеског превео:
Зоран Лукић

3 Позната као „Операција Олуја“, коначна битка за хрватску независност током које су Хрвати извршили етничко чишћење српских села Српске Крајине.

БРУТАЛНИ НАПАД НА ПРАВОСЛАВЉЕ ХУШКАЊЕ НА ПОДЕЛЕ У ДРУШТВУ И ДИСКРИМИНАЦИЈА НАЈБРОЈНИЈЕ ВЕРОИСПОВЕСТИ У ДРЖАВИ

У оквирима фамозних пограмских хитова које је пре извесног времена лансирала Н1 према идеји сада покојног Славише Лекића, а по сценарију, у режији и продукцији Јоване Полић и Сање Лончар, појавила се прексиноћ емисија која је на тапет ставила Његово Преосвештенство епископа бачког Иринеја (Буловића) под насловом - "Вучић у мантији" (!). Већ сам наслов довољно говори о квалитету и интонацији ове телевизијске дрскости огрезле у просташтву последње врсте.

Агресивни безобразлук (за који немам друге речи) већ је одавно постао заштитни знак овог луксембуршког емитера, који више не бира речи у дневном плувању по свему што су духовне и друштвене вредности српског народа. Усталом, изјаснио се 1. марта ове године Савет РЕМ-а, и то прилично експлицитно, да је цела ова серија: "изразито ... неповољна и обележена је политичком нетрпељивошћу" те да се "у целини састоји од политичких и моралних дисквалификација, чему је прилагођен и избор саговорника у емисији". Саопштено је да је Савет РЕМ-а прихватио закључке (своје стручне) Службе (да је) "учињено више повреда одредаба које уређују понашање медија"... (и) позвао пружаоце медијских услуга, а то се односи и на Н1, да "не приказују садржаје који воде стварању нетрпељивости, по-

литичких напетости и подела у друштву". Сасвим одмерено и благо упозоравајуће. Али није прошло ни недељу дана, а Н1 је поновио исто, ако не и горе хушкање на поделе у друштву, дискриминацију најбројније вероисповести у држави уз директно вређање високих архијереја СПЦ укључујући и њеног поглавара, Његову Светост патријарха Порфирија и тиме већ недопустиво прешао праг толеранције различитих мишљења у јавном дискурсу. Доста је било благих опомена. Као члан Савета регулаторног тела за електронске медије zaloжићу се првом следећом приликом за строже мере које предвиђају закон и таксативна регулатива електронских медија, нарочито у погледу садржаја којима на Српску православну цркву, која окупља преко 80 одсто становника наше земље, упорно насрће овај инострани емитер. Знам да то једва чекају да уда-

ре у сва своја звона, али закон је једнак за све, па и за оне који већ дуго уображавају да су изнад њега.

Сама емисија (Шолак такве своје творевине зове "документарним филмовима", иако су од жанра уметничког документарца ти банални призори далеко као Хиландар од илегалне нудистичке променаде на оближњем Трипитију!) не доноси ама баш ништа изван већ отрцаних и не знам колико пута прежваканих напада на Српску православну цркву. И сам избор учесника не улива никакво поверење. Коло води већ привођена Ана Лалић, блогерка "Аутономије" и чланица руководства Динка Грухоњића, однедавно дописница Нове С из Новог Сада, која за саму себе каже да је "војвођанска аутономашица" (иако је родом од Ваљева). Ово колико да се зна да наводно објективно "истраживачко новинарство" предводе директно и отворено

Али, главни "таргет" ове чанковске ујдурме против Србије и Православља био је покушај удара на епископа Иринеја као "последњег јустиновца" у крилу Цркве, што је данас трн у оку свим евроатлантистима, као што је Свети Јустин Ћелијски (1894-1979) био удбашима и титовцима, њиховим очевима (то му сад дође на исто).

политички ангажовани Чанкови сепаратисти, чија се делатност коси са Уставом и низом позитивних закона, што Лалићева није оклевала да агресивно испољи у више прилика. Одмах до ње ту се нашао и Родољуб Кубат, бивши професор теологије, ваљда да Лалићевој обезбеди какву-такву богословску легитимацију. Кубат је "ударна песница" свих напада на СПЦ откад га је Свети синод одстранио са Теолошког факултета у Београду одузевши му благослов да васпитава младе у духу својих теза о "Теологији бунта" (лист "Данас" га од тада слави као "професора бунта") и низа интрига које пласира у јавности о наводној повезаности врха Цркве са актуелним режимом. Дигла се, наравно, ала и врана "секуларног клера" да Кубата штити од конзервативне Цркве и отпадник се одмах удомио у низу другосрбијанских гласила. Али, "о одлукама Светог синода се не расправља", говорио је епископ Иринеј, на шта је одмах гракнула другосрбијанска котерија на челу са том истом Аном Лалић, иначе стручњаком за црквена питања. То што се о одлукама Светог синода збиља не расправља већ хиљаду година у црквеном животу њу не занима, она само чека прилику да излије сав вишак личног отрова на Православље sui generis. Ја схватам да она кипти од беса кад често виђа епископа Иринеја у достојанственој шетњи око Вла-

дичанског двора у Новом Саду и притом не назива "добар дан чаршији на све четири стране", што му узима за тешко зло, али не могу да разумем одакле јој кураж да се меша у канонске тековине православног живота кад о њима поњатија има колико и њени ментори Грухоњић и Чанак. Њен услужни компањон у овој работи, др Кубат, такође је познат по нападима на Његово Преосвештенство Иринеја (иако је некад био његов студент и штићеник): замера му што је временом изградио велик ауторитет унутар Цркве и што не оклева да изнесе став (као званични портпарол СПЦ!) о неканонском понашању неких цркава у спору око томоса украјинским расколницима и разним тоновима Критског сабора па све до енергичног сузбијања таквих непочинстава на тлу своје епархије као што је организовање "кобасицијада", "куленијада" и "пихтијада" у време Великог поста пред највећи хришћански празник! Него шта је требало да уради? Да допусти такве глупости и светогрђе у предворју храмова да би над тим сеириле камере Шолакових медија! Цела Србија аплаудирала је овим мерама Преосвештеног, а нарочито оном пароху који им није дозволио приступ у црквену порту, а да притом није изрекао: "Одлази Сатано!".

Али, главни "таргет" ове чанковске ујдурме против Србије и Православља био је покушај удара на епископа Иринеја као

"последњег јустиновца" у крилу Цркве, што је данас трн у оку свим евроатлантистима, као што је Свети Јустин Ћелијски (1894-1979) био удбашима и титовцима, њиховим очевима (то му сад дође на исто). У доба Броза "Свети Ава" био је прогањан, хапшен и гоњен као његов далеки предак, Свети Јустин Философ, претходник александријске школе богословља, који је због истине пострадао у време цара Марка Аурелија око 165. године. Обојица су храбро износили истину и дизали глас против гоњења, која су се претворила у циљано и потпуно уништавање хришћанске Цркве. Јасно и пред народом, у својим писменима и проповедима, Ава Јустин оптуживао је Броза и тајну комунистичку службу за заверу против благоверног српског народа и Светосавља, као његове онтолошке вертикале. По цену живота протестовао је против затирања свега српског и православног у Титовој држави угледајући се на Христа самог. Ова "христолитост" била је суштина онога што је проповедао својим ученицима, које је увео у монашки чин: Амфилохију, Артемију, Атанасију и Иринеју, од којих су сва четворица постали епископи СПЦ, а пошто су следили његов пример, прозвали су их "јустиновцима", непоколебљивим борцима за веру и истину. Али то је било профано и произвољно етикетирање, које је, видимо, и данас у оптицају. „Писац ових редака никад из његових уста није чуо ниједну реченицу која би упућивала на свест о сопственој изузетности или о изузетности своје духовне деце нити је такву реченицу икада прочитао у неком од његових многобројних благодат-

них и богонадахнутих списа“, пише о Ави Јустину епископ бачки Иринеј. „Угледајте се на мене као и ја на Христа (I Кор. 11, 1; ср. 4, 16). Крајњи узор је, дакле, Христос, само Он и нико други... Једно је бити Јустиново духовно чедо и његов ученик, а друго је бити 'јустиновац'. Прво је незаслужени дар Божји, а друго... просто-напросто идеолошки конструкт. Овај аутор наглашава и то да никада себе није назвао јустиновцем нити је тај амбивалентни термин уопште употребљавао“ што се односи и на другу тројицу следбеника Светог Јустина.

Али то хоће непријатељи Православља, трпајући их у некакво "тајно друштво", малтене "владу у сенци", која из потаје управља свим црквеним пословима у нашој држави у интересу некаквих мрачних циљева. Нису епископ бачки ни тројица већ упокојених архијереја мете ове серије него Православље у целини, највећа опасност за Запад, на коју хушкају Карл Билт и генерал Бен Хоџис. Епископ Иринеј с правом каже да је све то "знак да неки људи суде о другима по себи", а ти људи су домаћа "дубока држава", оличена у Шолаковим медијима.

Као огранак америчке "дубоке државе" (као што је Н1 огранак Си-Ен-Ена) они траже себи противника у сличним конструктима и то је главна одлика свих "нетрпељивости" и "политичких напетости", које без престанка производе. Само што никако не умеју да пронађу прави медијски кључ, нити наслов (што се добро види и овом приликом), а камоли боље саговорнике од насртљивих блогерки, отпадника и шодера јавне речи.

Божидар Зечевић

Извор: Вечерње новости

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

ПОВОДОМ РЕЗОЛУЦИЈЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

Потпуно неоправдано помињање Српске православне цркве у Резолуцији Европског парламента о спољном уплитању у све демократске процесе у Европској унији, укључујући дезинформисање, засновано искључиво на дубоким историјским предрасудама и тенденциозно креираним стереотипима, није изненађујуће, али, свакако, јесте дубоко разочаравајуће за нас.

Стављање Српске православне цркве у улогу узрочника „напетости међу етничким групама на западном Балкану како би распирила сукобе и поделила заједнице“, потпуно је супротно чињеницама и залагању Цркве у свакодневном животу и стога такав став одлучно одбијамо.

Црква се без престанка моли за мир, гради мир и подстиче свој верни народ да зацељује ране прошлости, унапређује поверење и гради мостове сарадње са суседима, без обзира на то како се моле и ком народу припадају.

Квалификовање Српске пра-

вославне цркве у односној Резолуцији, супротно овим необоривим и опште познатим чињеницама, даје нетачну слику и резултате који нису у складу са циљевима због којих је основана и постоји Европска унија, судећи бар по њеним прокламованим начелима и званичним документима, а то су мир, правда и слобода за све.

Дужни смо да појаснимо и заиста зачуђујуће стављање у негативан контекст питања заштите традиционалних породичних вредности, за које се Српска црква залаже на исти начин како то заиста чини и

Руска православна црква, као и све остале помесне православне цркве без изузетка, али, ни најмање различито, и Католичка црква, као и неке цркве реформације. О томе сведочи, на пример, заједничка изјава папе Фрање и патријарха Кирила дата на Куби, као и низ изјава које је папа Фрања, као и његови претходници, дао заједно са патријархом Вартоломејем, којима и католици и православни заједно реafirмишу породицу као природно средиште живота човека и друштва. Слична начела о браку налазимо и у исламу, као, наравно, и у јудаизму.

Црква, како у свом бићу тако и у својој друштвеној делатности, није по себи ни конзервативна ни либерална. Она не чува ни стари систем вредности зато што је стар нити убрзано хрли да прихвати нови приступ човеку и окружењу у којем он живи, и то зато што је нов. Насупрот томе, својим јеванђелским и христоцентричним системом вредности Црква је, независно од времена и простора, увек савремена. То значи, да она у сваком времену припада вечности и свом времену, увек сведочећи неповредивост достојанства човека као иконе Божије, и труди се да учествује у свему ономе што је добро, истинско, честито и непролазно, заснивајући то на непролазности речи њене Главе и Утемељитеља, Христа Спаситеља.

За Српску православну цркву ово су елементарне и уједно универзалне антрополошке вредности на којима опстаје или пада не нека нација, држава или унија него људска цивилизација, тако да се не могу мењати у зависности од мишљења било ког политичког форума или друштвене групе. Црква, како у свом бићу тако и у својој друштвеној делатности, није по себи ни конзервативна ни либерална. Она не чува ни стари систем вредности зато што је стар нити убрзано хрли да прихвати нови приступ човеку и окружењу у којем он живи, и то зато што је нов. Насупрот

томе, својим јеванђелским и христоцентричним системом вредности Црква је, независно од времена и простора, увек савремена. То значи, да она у сваком времену припада вечности и свом времену, увек сведочећи неповредивост достојанства човека као иконе Божије, и труди се да учествује у свему ономе што је добро, истинско, честито и непролазно, заснивајући то на непролазности речи њене Главе и Утемељитеља, Христа Спаситеља.

Подједнако је тешко разумети зашто се у поменутој Резолуцији као споран помиње однос између државе и Цркве. Свако

ко се имало интересује за ово питање зна да се Српска православна црква залаже, што је у доброј мери уређено конкретним законима у државама где врши своју мисију, за начело кооперативне одвојености Цркве и државе. Овакво делање Српске православне цркве засновано је на демократским принципима и процедурама и то ради добра свих – државе, Цркве и свих грађана – без обзира на то да ли су верници или нису. Да ли треба подсећати да је управо такво уређење заступљено и у државама Европске уније у чијем парламенту је донесена Резолуција?

Напослетку, нити постоји нити може да постоји уплитање, било са Истока било са Запада, у фундаментална питања мира и саживота, која се налазе у средишту интересовања, рада и ангажовања Српске православне цркве. Црква ће наставити да се једином Миротворцу, Христу Распетом и Васкрслем, моли за мир међу људима који живе на овом простору и за мир свега света.

Преузето са сајта: www.spc.rs

СВЕТО ПИСМО

ПРИЧА О ЈОВУ

Када читамо о животима свјетих људи, сви се одушевимо и добијемо жељу да их подражавамо, да постимо, да се молимо, да помажемо сиромашнима. Али једна ствар у животима свјетитеља нам често измиче пажњи и на њој се ријетко задржавамо. То је трпљење.

Наиме, сви смо ми мање или више спремни да предузмемо разне подвиге са циљем духовног напретка. Ријетко је ко свје-

стан своје грешности и потребе за покајањем. А грешност и покајање захтијева да у име тога нешто и истрпимо. Управо овдје ћемо навести једну библијску причу о човјеку који је непревазиђен примјер трпљивости. Она нам на један живописан начин одговара на питање зашто праведни страдају. То је прича о праведном Јову.

Јов је живио давно, у старозавјетним временима. Не зна се

тачно ни којем је народу припадао. Био је веома богат и срећан човјек, чак и у ономе што свијет подразумева под срећом. Имао је седам синова и три кћери. Посједовао је много стоке што је у оно вријеме било највеће богатство. Укратко био је најмоћнији човјек на Блиском истоку. Породица му је била здрава и сложна. Јов је био веома побожан и захваљивао Богу на свему и молио Му се да опрости његовој дјечи

Сви смо грешни и достојни казне Божије. Нема нико праведан пред Богом. Зато треба све што Господ допусти да нам се деси трпјети без роптања и то ће нам бити урачунато у подвиг. И треба знати да ће Бог са страдањем учинити и крај и да ће нас за сва страдања наградити можда већ овдје у овом животу, а ако не, онда у вјечности сигурно. И не треба мислити да је онај који више страда грешнији од других као што су мислили Јовови пријатељи, него Бог само више бруси дијамант његове душе како би боље сијао у вјечности.

ако су у чему сагријешили.

Једног дана сатана је дошао пред Господа и Господ му се похвалио владањем Јова. Сатана је рекао да је Јов такав зато што га је Господ обасуо свим добрима, а да би похулио на Њега чим би упао у невоље. Зато Бог допушта сатани да куша Јова како год жели, само да му се душе не дотиче. Тада сатана пушта на Јова разне невоље. На његове слуге ударила су разна племена, побили их и опљачкали све богатство, сву стоку. Кућа у којој су били сабрани његови синови и његове кћери срушила се и све их побила. На самог Јова је напала страшна губа тако да је сједио на сметљишту и стругао красте са свога тијела. Бог му је оставио само жену која га је грдила и говорила о бесмислености његове доброте. Ту су се нашла и три „пријатеља“ која су га укоравала и говорили да сигурно има велике али тајне гријехе, док га је Господ предао таквим невољама.

Јов је све стрпљиво подносио и говорио: *Го сам изашао из утробе матере своје, го ћу се и вратити онамо. Господ даде, Господ узме, да је благословено име Господње* (Јов 1,21). Добро смо примали од Бога, а зла зар нећемо примати? (Јов 2,10).

Међутим, пријатељи су били упорни у оптужбама и „пристајању на муку“. Мислили су да им се пружила прилика да се покажу праведнији од праведника,

да посавјетују онога код кога су раније сви по савјет долазили. У његовој несрећи су налазили оправдање за своју несавршеност. Јов је дуго одолијевао, али временом почиње да се правда и препире са Богом. Ипак свјестан је да Бог не може погријешити и да ништа не бива без Његовог допуштења. Свјестан је и да овај живот није крај. Он дубоко вјерује и нада се. Једна реченица је кључ за разумијевање извора његове наде. Он каже: Али знам да је жив мој Искупитељ, и напошљедак да ће стати над прахом. И ако се ова кожа моја и рашчини, опет ћу у тијелу свом видјети Бога. Ја исти видјећу Га, и очи моје гледаће Га а не друге (Јов 19,25-27). Ту је изражена вјера у васкрсење мртвих далеко прије самог Христовог Васкрсења.

Свачије трпљење има границу, па и трпљење праведног Јова. А Господ је обећао да нико неће бити искушан преко мјере коју може поднијети (1 Кор 10,13). Кад више не може да издржи, Господ му се јавља и говори: *Гдје си ти био кад Ја оснивах земљу? Ко јој је одредио мјере?* (Јов 38,4-5). Господ објашњава да се човјек не треба упињати да разумије све одлуке Његове, али да треба имати повјерења у Њега. Нико није праведан пред Њим па макар и један дан поживио на земљи.

Јов се каје због своје неразумности и Бог му у дуплој мјери

враћа све што му је узео. *И дођоше к њему сва браћа његова и све сестре његове и сви пређашњи знанци његови, и једоше с њим у његовој кући и жалећи га тјешеше га за све зло што бјеше Господ пустио на њ, дадоше му сваки по новац и по гривну златну. И Господ благослови пошљедак Јовов више него почетак, те имаше четрнаест тисућа оваца и шест тисућа камила и тисућу јармова волова и тисућу магарица. И имаше седам синова и три кћери. И првој надје име Јемима, а другој Кесија а трећој Керенануха. И не нахођаше се у свој земљи тако лијепијех дјевојака као кћери Јовове, и отац им даде наслједство међу браћом њиховом. И послије поживје Јов и сто и четрдесет година, и видје синове и унукe до четвртога кољена. И умрије Јов стар и сит живота* (Јов 42, 11-17).

Дакле, свега му је дао двојном осим синова и кћери. Зашто? Па зато што су и они први живи. Јер *Бог није Бог мртвих него живих; јер су Њему сви живи* (Лк 20,38).

Који су закључци ове библијске приче? Сви смо грешни и достојни казне Божије. Нема нико праведан пред Богом. Зато треба све што Господ допусти да нам се деси трпјети без роптања и то ће нам бити урачунато у подвиг. И треба знати да ће Бог са страдањем учинити и крај и да ће нас за сва страдања наградити можда већ овдје у овом животу, а ако не, онда у вјечности сигурно. И не треба мислити да је онај који више страда грешнији од других као што су мислили Јовови пријатељи, него Бог само више бруси дијамант његове душе како би боље сијао у вјечности.

Давор Арнаут, ђакон

НЕКА СРПСКА НЕХОДНИШТА ХРВАТСКЕ КУЛТУРЕ

*Начати же ся тѣи пѣсни
по былинамъ сего времени,
а не по замышленію "...*

Већи део мислеће јавности са простора данас названим регионом, а који се савршено поклапа са територијом некадашње Југославије, мора остати затеченим речима које је пре неколико дана на Хрватској радио-телевизији изговорио историчар др Марио Јареб, које гласе:

„Дубровник је увијек био и јест мета тих великосрпских преизањања (!) и дубровачка књижевност као, заправо можемо рећи, једна од највећих досега хрватске културе, с обзиром да у то доба, Срби имају евентуално, некакве гусле, ракију и прасетину, немају ничега слично што би их сврстало међу друге европске народе и онда воле узимати дубровачку књижевност, дубровачку културу опћенито“.

Иза оваквих пежоративних оцена, изречених у јавном простору, стоји ипак школовани историчар, ангажован у угледној и дуговечној установи културе „Матици хрватској“. Упркос заједљивом осмеху који се дао видети са малих екрана, а који открива Јаребове пропагандистичке намере и стереотипе, требало би се ипак позабавити тезама о „српском својатању хрватске културе“, дубровачке књижевности нарочито. Др Марио Јареб је човек који се дуго бави усташком идеологијом, усташком емигранцијом, односно генезом овог хрватског политичког покрета из прошлог столећа који је по злу познат. На махове изгледа да се са жаром и усвоје-

ним тоталитарним елементима пребацује у старије епохе српске и хрватске историје о којима веома мало или заправо ништа не зна.

Гусле се као древни музички инструмент помињу у средњовековном епиграфском извору, надгробном натпису српског велможе Остоје Рајаковића из

1379. године, сродника краља Марка (Марка Краљевића) који се, како тамо пише, помиње у гуслама („по гусলেখ“). Гусле којима аутор шовенског испада придаје лоше значење, временом постају у историји синоним за народну епiku, циклусе херојских песничких предања који су рано захватили и шире просторе од Старе Србије, оне позорнице значајних догађаја Немањинског периода. Петар

Хекторовић, песник из Старог Града на Хвару (1487–1572) помиње како је у његово време обичан далматински свет волео српски начин певања, мотиве и тематику српске повеснице. У своме делу „Рибање и рибарско приговарање“, објављеном 1568. године у идилу морских жала, суве лажине, рибарских мрежа и чамчића Хекторовић уграђује и српски начин гуслања. То је шеснаестерачка „бугарштица“ у којој се помињу синови српског краља Вукашина, краљевићи Марко и Андријаш. Хваранин Хекторовић који са једне стране репрезентује ученост и културу ренесансе источног Јадрана пише:

„Рецимо по једну, за време минути,

Бугаршћину средњу и за труд не чути,

Да српским начином, мој друже премили,

Како меју дружином вазда смо чинили“.

Баш у то време када Хекторовић објављује своје песничко дело, које се очигледно, надахњивало и српским гуслама, живела је у Задру српска породица Зовинића. У овој фамилији се 1535. године родио Ђовио, професор права са Универзитета у Падови. О српском пореклу те породице сведочио је натпис из 1527. године на надгробној плочи код фрањевачке цркве у Задру где се помиње и Стефан Зовин(ов)ић „Србин који је утекао од турског насиља“ (Stephano Zovinichio

Serviano Turcarum profugo). Такав српски елемент који битише у Далмацији спонтано се уклапа у европску културу, као у случају задарских Зовиновића. Без српске традиције не би било ни маестралних „Разговора угодног народа словинског“ фра Андрије Качића Миошића (1704–1760) који је стиховима опевао српске преднемањићке, немањићке, као и владаре и великаше који су ратовали у доба турских најезди. Најлепша издања Качићевог стихотворенија и историјских коментара, штампана латиницом у XIX веку у Загребу и Бечу, обавезно иду са литографијама цара Душана, цара Лазара, Св. Симеона Немање и других незаобилазних личности српске историје.

Епски циклуси засновани на народној историји Срба, доминирају и код Матије Антуна Рељковића (1732–1798). Он у делу „Сатир или ти дивљи човек“ (1762) описује веровања и обичаје у Славонији, а нарочито се задржава на јунацима попут Марка Краљевића, даље критикује празноверја у складу са просветитељским манирима своје епохе, али не заборавља да прекори Славонца, свога савременика, коме каже:

„О Славонче, ти се врло вараш
којигод ми тако одговараш;
ваши стари јесу књигу знали,
србски штили, а србски писали,
а ви сада никако нећете,
нег за немар свакоја мећете“.

Далматинцима Петру Хекторовићу и Андрији Качићу Миошићу, као и Славонцу Матији Антуну Рељковићу придружује се у љубави према српским гулама и Дубровчанин Иван Џиво Гундулић (1588–1638). У његовом „Осману“ је демонстрирано завидно знање српске историје и географије, ту се са наро-

читом пажњом и љубављу пева о „српској земљи“ и „српским странама“. Тамо су „Србљи“ и јунаци краљ Вукашин, кнез Лазар и деспот Ђурађ историјски прелудијум цивилизацијског сукоба са Турцима и основ за песничке слике као што је следећа:

„Немањићу буд Стјепану,
ти намјесник круне царске,
Чијем под тобом земље остану,
српске, рашке и бугарске“.

О оваквим доминантним сижеима може се читати у издању Османа из 1854. године, пре него у оном осакаћеном које је 1911. приредио дон Керубин Шегвић, потоњи усташки делатник и тво-

рац псеудоисторијске теорије о „готском“ пореклу Хрвата, наративу који се наметнуо у доба Независне Државе Хрватске, али и данас ту и тамо заискри.

Далматинско приморје, историјска „Поморска земља“ која је забележена у српској средњовековној титулатури, конфесионално је додатно измешана, нарочито после XVI века. Али, показала је, све до прве половине XX века како је у тим областима било и римокатолика свесних свога српског порекла и поносних на њега. Србима је данас готово сасвим непознат фрањевац Јаков Групковић (1833–1911) из Плоча, који је за свога живота био под забраном, тј. бискуп му није дозвољавао да служи мису (*suspensio a divinis*), свакако зато јер је био поборник српске ствари, члан Српске народне странке у Далмацији и писац о темама из српске културне историје, као што су епика, песник Бранко Радичевић, ћирилица... Текстове је објављивао под псеудонимом „поп Мићо“.

Етнички и национални идентитет ових људи је био заснован на изворним традицијама са породичног огњишта, на постојећим историјским причама, које су продирале, како се да видети, и у лепу књижевност. Исто тако, поред јуначких песама, важан као идентитетски моменат код учених римокатоличких писаца XVII и прве половине XVIII века је била чињеница да су своја богословска дела објављивали ћирилицом и да су свој језик идентификовали као словински, илирички, али често недвосмислено и као српски. Ћирилицом за народ поуке и проповеди штампају Матија Дивковић из Јелашака код Вареша (1563–1631), Павле Посиловић (1597–1657) из Гламоча, Стипан

Маргитић из Јајца (1650–1730) и други. Фра Матија Дивковић, како многи данас истичу „аутор најстарије штампане фрањевачке књиге у Босни и Херцеговини“ свој познати „Наук крстјански“ објављује 1601. године. Овај катихизис при крају има додатак „Плач блажене дивице Марије“, текст побожне песме, аутором означен „који плач исписавши с(а)рпски“! То је оно познато место о које запиње хрватска историографија (историја и историја књижевности), не би ли му дала било какво друго одређење, само да није етничко. А управо би то место могло бити лајтмотивом ревалоризације великог дела онога што се данас назива хрватска култура и књижевност!

И за крај: у Задарском архиву је сачувано писмо из средине

1648. године које је капетан удбински, Мустај-бег лички, послао харамбаши Петру Смиљанићу у коме хвали његовог сина Илију Смиљанића. За сина му

Илију каже како је чуо да је прави јунак, те му шаље перо соколово да га „носи прид јунаци“. Код њега као Крајишника, иако је са друге стране, Илија Смиљанић буди велико поштовање, тј. турски бег још наглашава „јере је наш“! Мустај-бег лички своје ћирилично писмо завршава молбом да му српски харамбаша пошаље флашу силовита пића како би се, вероватно, и он опуштено провеселио:

„И Бог вас весели. И молимо вас, харамбаша Илија да нам ушаљете једну боцу ракије, ча ћемо се напити. И да сте весели. Амин“!

Радован Пилиповић

2/12/2022

Преузето са сајта: www.pravoslavie.ru (Српска верзија)

ПРАВОСЛАВНА ПСИХОЛОГИЈА

ПРЕВАЗНАДЖЕЊЕ ТРАУМЕ СЈЕЋАЊЕМ НА ХРИШЋАНСКЕ ИДЕАЛЕ СВЕТИХ БОЖИЈИХ ЉУДИ

Када се у спољашњој средини одвија одређени стресни догађај, он нас, наш организам, подстиче на активност, на реактовање, с циљем да се ситуација која је угрожавајућа по нас превазиђе. Када се налазимо у одређеним, опасним ситуацијама, природно је да покушавамо да их превазиђемо, односно, сходно процјени наших способности и могућности, да се ухватимо у коштац с проблемом, да се суочимо и боримо, или да бјежимо јер смо процијенили да ситуација превазилази наше способности и да не можемо да се изборимо с њом.

Међутим, када од оваквих покушаја нема користи, када ни отпор ни бјекство нису могући, односно када је наш систем самоодбране савладан, јављају се трауматске реакције. За разлику од уобичајених стресних догађаја, трауматски догађаји су угрожавајући по живот, по телесни или психолошки интегритет. Они су најчешће изоловани, дешавају се једном или неколико пута у релативно кратком периоду. Примјери оваквих трауматских искустава су искуства рата, заробљеништва, свјedoчење нечијој насилној смрти, саобраћајне несреће, природне ка-

тастрофе, изненадне дијагнозе тешких обољења, као и облици физичког и сексуалног насиља. Међутим, комплексна траума, психолошка рана, може бити посљедица околности и ситуације у којима смо дуже вријеме жртве насиља, злостављања, искоришћавања, односно штетни утицаји трају и произилазе из односа са нама важним другим особама. То су примјери занемаривања дјетета, учесталог физичког и психичког насиља у породици, присуства алкохолизма, наркоманије или других болести зависности који проузрокују нестабилне и хаотичне породич-

Траума настаје јер несреће, искуство рата или заробљеништва, малтретирања и злостављања, нису обрађена, процесуирана. Тијело се паралише и не осјећа физичку бол. Тијело под утицајем таквих догађаја, када се он заврши, остаје у стању шока. Траума је толико снажна и остаје „замрзнута“ у тијелу, јер да бисмо појачали шансу да преживимо све што нам се догодило, на рационалном нивоу, особа се искључује, а реакције су најчешће невољне, аутоматске.

не односе. То су околности које у нама изазивају осјећање ужаса и беспомоћности, осјећања која нас обеснажују и изазивају комплексне посљедице које утичу и на личност појединца, неријетко психичка обољења. Људи различито реагују на трауматска искуства. Али у основи сваке реакције је бол, бол душевни и тјелесни. Све оно што нам се догодило у одређеном периоду живота, а било је трауматично, утиче на ментално, али и физичко здравље. Човјек може да поднесе стрес, да истрпи бол. Тијело може да нас штити кратко, биолошки смо адаптирани на стрес, али ако он траје дуго, континуирано се понавља, или је преинтензиван, трауматичан, бројне студије показују да се дешавају у организму разни упални процеси, имунитет слаби, развијају се аутоимуне болести, цријевне, кожне, па и малигна обољења. Студије говоре да особе које су претрпјеле неку трауму имају значајно више шанси да развију одређену болест. Такође, студије су показале да што смо млађи изложени трауми, односно, што се она догодила у ранијем дјетињству, то има већи утицај на нервни систем, јер одрастање у клими свеприсутног ужасног страха формира и деформише личност.

Траума настаје јер несреће, искуство рата или заробљеништва, малтретирања и злостављања, нису обрађена, про-

цесуирана. Тијело се паралише и не осјећа физичку бол. Тијело под утицајем таквих догађаја, када се он заврши, остаје у стању шока. Траума је толико снажна и остаје „замрзнута“ у тијелу, јер да бисмо појачали шансу да преживимо све што нам се догодило, на рационалном нивоу, особа се искључује, а реакције су најчешће невољне, аутоматске. Неријетко особе губе свијест, памћење, разум се искључује, а мишићи се стегну. То је, најједноставније речено, одлука мозга да нас заштити од догађаја, па често чујете од особа које су преживјеле трауму да кажу: „Као да сам гледала са стране“, „као да је то био неко други у мом тијелу, а не ја“. Када тијело изађе из аутоматске реакције, физиолошке реакције, односно непосредно након што се трауматски догађај заврши, могу се јавити изражене емоционалне реакције. Оне могу потрајати и дуже времена, па тада говоримо о посттрауматском стресном поремећају. Особе дуго времена по престанку опасности поново проживљавају догађај, као да се он стално понавља у садашњости. Они не могу да наставе са нормалним животом, јер га траума стално прекида. Они током спавања имају ноћне море, а када су будни - флешбекове (изненадна кратка сјећања догађаја који чине да особа поново проживљава трауму), или осјећају узнемиреност, нагле промје-

не расположења, повлаче се из друштвених односа и изолују. Неријетко особе које су доживјеле трауму осјећају кривицу и стид, желе да се удаље од осталих чланова, и неријетко посежу за алкохолом и наркотицима, што свакако утиче на динамику породичних и друштвених односа, не само на појединца.

Потребно је времена и адекватна, стручна подршка, да би се изашло из колапса и дозволило особи да ступи у контакт са околином, да отпочне процес исцјељења. Врло је важно да се осјетимо безбједно да бисмо могли бити у контакту са собом, повезати се са оним „одсеченим“ дијелом себе. Потребна је невјероватна снага да би се, поред преживљених страха, пронашла снага у себи и повратила вјера у људе, обновили везе с њима и изградило базично повјерење у безбједност свијета. Потребно је да особа успостави и позитиван став према себи, да савлада стид, умањи осјећање кривице и понижености, те обнови самопоштовање.

Психолошка траума оставља посљедице не само на психу, него на цијело тијело особе, тако да је лијечење посљедица сложен поступак, али захваљујући томе што се о трауми све више говори, осмишљени су нови приступи намијењени лијечењу и ублажавању посљедица трауматских догађаја. Циљ није само престанак симптома, него и налажење новог смисла и сврхе у животу преживјеле особе. Суочавање са траумом и њено лијечење је врло болан процес и захтијева урањање у прошли догађај, силазак у туговање и тешко искуство. Тек после много понављања, много боли, долази тренутак када причање о трауми више не буди онако

интензивна осјећања, када она постаје дио искуства који смо проживјели, успомена. Траума се никад не заборавља, али је важно да она не заузима главно мјесто у нашем животу. Највише успјеха у превазилажењу трауме су имали они који су своју личну трагедију превазишли, који су у својој личној муци и болу нашли смисао који је надилазио њихове личне границе, односно који су нашли снагу да превазиђу личну трагедију и помогну другима. То су особе које су свједочиле своју бол, друштвено се ангажовале и измијениле значење своје личне трагедије.¹ Они су одлучили да, иако њихова траума не може бити поништена, њихово дјеловање може бити начин и покушај да се одговори на свирепост и на неки начин задовољи правда. Међутим, траума јесте и може бити успјешно превазиђена, и ако немате потребу да се борите за друге, да правду произносите испред других, него

¹ Ц. Херман, Траума и опоравак, Нови Сад, 2010.

мирно стојите и свједочите вјеру. Старица, испред које су супруга свирепо убили на кућном прагу, стоји и говори: „Не мрзим ја никога. Не могу да их мрзим. Говоре ми како можеш да се молиш Богу за њих када су ти убили мужа, а ја ћутим. Шта могу да им кажем, када знам да нису они криви. Молим се Богу и за њих несрећне. Само Бог може да спаси и њих и мене“. Ето живог примјера особе која је преживјела и надживјела трауму, која је смогла снаге да настави даље да живи, да опрости. Ето живог примјера христолике особе која свједочи измученим тијелом љубав и милост Божију, славу и снагу коју само Господ може дати и којом нас може исцијелити од сваког догађаја, трауме и боли.

Ми православни хришћани знамо да освета никада не може да промијени или надокнади учињено зло, да су наша љутња и бијес нормални у процесу опраштања и да је за дубоко психолошко разрешење и

опраштање потребно и вријеме и снага. Знамо да се опраштање не може десити тек тако и зато јер треба, јер је то једини пут нашег ослобађања и спасења, али исто тако знамо да бити способан опростити је врлина коју треба да развијемо као бића створена по лику Божијем. За истинско праштање и превазилажење трауме је потребно молити се да Господ загрије наша срца, како бисмо осјетили благодат Божију и смогли снаге да се очистимо од гњева, бијеса, повријеђености и туге. Ми снагу за опраштање црпимо из живота светих Божијих људи који су уз помоћ Божију превазишли и страдање и прогоне и неправду. Угледајући се на њих, њихово трпљење, и ми у себи треба да нађемо искру љубави према човјеку, палом и слабом, и опростимо му како бисмо, превазилазећи личну трауму, личну трагедију и бол, узрасли до христоликости.

*Весна Теофиловић,
педагог и психотерапеут*

ДУХОВНА ПОЕЗИЈА

ШТА ЈЕ ЖИВОТ ПРОЛАЗАН К'О ТРЕН

Шта је живот пролазан к'о трен
Сваки његов успон и пад
Не знаш да л' је бљесак или сјен
Да ли јуче, сутра или сад

Без компаса и животног пута
Људски род се креће кроз мрак
Да ли иде или само плута
Да ли вапи да угледа знак

А знак стоји све вријеме уз нас
Невидљива рука грли заувјек
То је онај што чујемо глас
То је Христос бесмртности лијек

Марко Данојловић, јереј

МАТЕРИЈАЛИЗАМ ЈЕ ИНКУБАТОР НЕВЕРОВАЊА У БОГА

Материјалисти стављају голу материју на пиједестал самог прапочетка свега, за њих је материја само празна структура и хладна заједница молекула. Они у задивљујућој хармонији молекуларне структуре, где сваки атом у било ком крају свемира поштује зов исте музике и одазива му се на исти начин, налазе доказ за непостојање Бога. Прихватајући добровољно слепо, они одбијају да управо у тој најсавршенијој хармонији увиде и спознају врхунску промисао и искру стваралачке воље. Али управо таквим вулгарним схватањем они ту саму материју несвесно, а неизбежно деградирају, лишавајући је њеног најдрагоценијег својства – продуховљености која јој је дата Божијом промишљу до њених надубљих дубина.

Иза свега стоји свемогући Бог, чак и иза најудаљенијих крајева вечности која и нема краја и почетка, јер само његовом вољом све је прожето и унапред одређено. Наш Творац је свакако пре прапочетка света могао допустити да васиона остане хладна, мрачна и нада све пушта. Можда је то била и његова дилема, о томе ми никада ништа нећемо дознати. Али, божанска светлост је тражила смисао у постојању и дала је материји могућност да се освести. Тако је живот постао сан материје. Пред том узбуђујуће лепом чињеницом материјалисти затварају очи и остајући привржени идеји да помоћу криве полуге објасне чак и структуру

људске душе, остају тако сиромашни заробљеници своје скупчане идеје да је материја врхунски творац саме себе. Као кад бисмо тврдили да су деца родила саму себе, а да родитељи никад нису ни постојали.

У неспособности да избегну властиту замку материјалисти посежу за лажним аргументом постављајући питање постанка самог Бога што је опет недостатак светлости на њиховом путу ограниченог размишљања.

Они никада неће бити спремни да прихвате чињеницу да је Бог старији од свих молекула и да је он прапочетак свега. С њима бисмо се могли сложити само ако прихватимо наопаку идеју да временска и просторна сићушност нашег ограниченог битисања буде врхунска мера за постојање вечних и бесконачних ствари. Замислимо неког ко би покушао да обичним метром премери растојање до Месеца, и још даље, све до удаљених планета! То су они. Малом детету се може опростити кад стави руке преко очију и узвикне: Не видиш ме! Јер оно не видећи ништа затвореним очима мисли да је невидљиво. – Али шта кад материјалисти добровољно затворе очи и узвикну: Нема ничег, па ни Бога? Чак ни оног Бога који је њих створио. Постоји само оно што се може опипати, тако узвикују материјалисти. Замислимо човека рођеног у једној соби из које никад није изашао. И сад њему падне на памет да описује спољњи свет и доноси судове о њему. Ис-

пашће неизбежно смешан. Те послушне слуге свега опипљиво, а ничег духовног, ти покорни робови материјалне догме чија обездуховљена душа није у стању да се ни за микрон уздигне изнад сирове материје, тешко да ће икада победити атеистичку гравитацију. Они, као верни следбеници ништавила, својом наопаком вером искључиво у материју понижавају и њу саму, оспоравајући јој духовни прапочетак. Материју нико не сме срзати на њу саму. Свако види оно што – овде ће многи рећи – оно што хоће, можда и то је сте истина, али тачнија би била тврдња да свако види оно за шта је способан, пре свега дубином свог духовног вида. Човек наше епохе, све више огрезао у голом материјализму, постаје роб материјалног, и против властите воље удаљавајући се несвесно од духовног дела своје душе. Материјална сфера постојања ствари, укључујући целокупни свемир и природу видљиву нашим оком, као предграђе тог свемира, само је радна равна на којој се манифестује стваралачка моћ Божије воље, ништа више. Појам природа ћемо правилно употребити само ако барем у позадини наше свести увек стоји сазнање да је природа тек видљиви део те циновске стваралачке моћи, ништа друго. Тврдња да је тако сложен феномен као што је живот, тек случајна појава која је створила саму себе у праисконској баруштини као резултат ваљда љубавне игре атома кисоника,

Исус Христос Творац свега видљивог и невидљивог

водоника, угљеника, азота, која се никада више није поновила, безброј пута је бесмисленија од тврдње коју би неко могао изрећи како се неки камен сам попео на највећи планински врх. Не, камење се никада неће пењати само. А управо то материјалисти хоће. Да, реакција у оној топлој прабаруштини се доиста одиграла, али тек онда када је Он то одлучио. Сама еволуција коју материјалисти у тој врсти слепила користе као аргумент у причи о постанку живота, уз истовремено искључивање Бога као врховног господара свега постојећег и непостојећег, видљивог и невидљивог, прошлог и будућег, управо и упркос њиховим тврдњама, јесте један од крунских доказа теорији да је живот настао као резултат интервенције са највишег духовног нивоа. Управо еволуција и јесте препознатљив рукопис стваралачке моћи која је удахнута у праматерију до најскривенијих дубина сваке честице. А то што

се чини како је све текло некако сувише споро – милијардама година, опет је њихов покушај да се наше око завара и прихвати наша биолошка краткотрајност, прожета нестрпљењем и свешћу о краткоћи постојања, где се вечност доживљава као бесмисао и чак претња, да се живот прихвати као доказ случајности. Али, дозволимо и ми сами себи да за тренутак у нама проради црв сумње и запитамо се – није ли Онај који је Творац свега постојећег и непостојећег, Онај који са лакоћом може да мрви галаксије, ипак могао да мало убрза ствари? Не, илузија је да је еволуција текла споро. Мерена наспрам вечности у коју је смештена и уткана, еволуција је тек један муњевит, неизмерљиво кратак трен, ништа више. Упркос свим силним милијардама година кроз које је прошла. На крају, те милијарде су у Творчевим рукама много мање него пар ситних металних новчића у џепу богаташа. Она се никада није завршила,

она тече и вечно ће тећи, четвртом, петом или било којом другом брзином. О томе само Он одлучује, нико други. Вероватно је та брзина вечно универзална, дакле константна. Наша способност објективног регистровања времена из наше сићушне перспективе краткотрајног постојања, безначајног на плану бесконачне вечности којом је прожета васиона, не може бити узета као иоле озбиљно мерило. Она нам не даје право на сићушне закључке о грандиозним стварима. А куда би се Богу уопште журило? Можда да задовољи наша себична нестрпљења? Да удовољи материјалистима? Не тврде ли они да Њега нема? На њихову жалост, њих неће бити, а Он је одувек ту, Он заувек изнад свих обавеза. Иако га они не признају. И када ће уопште човек суштински схватити Бога? Тек онда када корњача схвати Достојевског.

Станко Нешкович

ФЈОДОР МИХАЈЛОВИЧ ДОСТОЈЕВСКИ (БРАЋА КАРАМАЗОВИ) ИЗ БЕСЕДА И ПОУКА СТАРЦА ЗОСИМЕ

Нешто о монаштву руском и о могућем значењу његовом

Оци и учитељи, шта је монах? У просвећеном свету у наше дане ову реч неки већ изговарају са подсмехом, а неки и као псовку. И што даље, све више. Истина је, ох, истина, и у монаштву има много паразита, угодника телу, сладострасника и дрских скитница. На то указују образовани грађани: „Ви сте“, кажу, „ленштине и некорисни чланови друштва, живите од туђег рада, бестидни и просјаци“. А колико је, међутим, у монаштву много кротких и смиренних, који желе самоћу и ватрене молитве у тишини. На ове мање указују, и чак о њима сасвим ћуте, и колико њих би се зачудило ако кажем да ће, можда, од ових кротких и жељних самотничке молитве још једном доћи спасење земље руске! Јер они су заиста у тишини припремљени „за дан и час, за месец и годину“. Лик Христов засад чувају у самоћи својој, диван и неискварен, у чистоти правде Божје, усвојен од древних отаца, апостола и мученика, и када буде требало показаће га поколебаном правди овог света. Ово је велика мисао. Од истока ће ова звезда засијати.

Тако ја мислим о монаху, и зар је лажно, зар је надмено? Погледајте грађане и цео свет, који се узноси над народом Божијим, зар се није у њему унаказио лик Божији и правда његова? **Они имају науку, а у науци је само оно што је доступно чулима. А духовни свет, узвишенија**

Фјодор Михаилович Достоевски

половина бића људског, потпуно је одбачена и истерана са извесним тријумфом, чак са мржњом. Свет је прокламовао слободу нарочито у последње време, а шта видимо у тој њиховој слободи: само ропство и самоубиство! Јер свет говори: „Имаш потребе, зато их задовољавај, јер имаш иста права као и најугледнији и најбогатији. Не устручавај се да их задовољаваш, него их чак и увећавај“ – ето то је савремена доктрина света. У томе и виде слободу. Код богатих отуђивање и духовно самоубиство, а код сиромашних - завист и убиство, јер права су дали, а средства да се задовоље потребе још нису показана. Уверавају да се свет што даље, све више уједињује и ступа у братске односе тиме што скраћује

растојања и преноси кроз етар мисли. Не верујте, нажалост, таквом уједињавању људском. **Схватајући слободу као увећавање и брзо задовољавање потреба, људи изопачавају своју природу, јер изазивају у себи многе бесмислене и глупе жеље, навике и апсурдне измишљотине.** Људи живе ради зависти једног према другом, ради угађања телу и разметања. Приређивати ручкове, изласке, имати кочије, чиновне, и слуге – робове, сматра се таквом неопходношћу за коју се жртвује чак и живот, част и хуманост, само да би се задовољила та неопходност, а ако је не могу задовољити, онда се чак и убијају.

Код оних који нису богати видимо то исто, а сиротиња незадовољавање потреба засад угушује пијанством. **Али ускоро ће се уместо вина напити крви – томе их воде.** Питам ја вас: је ли слободан такав човек? Познавао сам једног „борца за идеју“, који ми је сам причао да је, када су му у тамници одузели дуван, толико био измучен тим губитком да умало није пошао да изда своју „идеју“, само да би му дали дувана. А такав ето говори: „Идем да се борим за човечанство“. Али куда такав може да иде и за шта је он способан? Само за неки брз поступак, али дуго неће издржати. И није чудно што су уместо слободе запали у ропство, а уместо служења братској љубави и људском уједињењу, запали су, напротив, у

Старац Зосима из Браће Карамазови

подвојеност и отуђење, као што ми је у младости говорио мој тајанствени гост и учитељ мој. Зато у свету све више и више гасне мисао о служењу човечанству, о братству и јединству људском, и ова се мисао заиста срета чак са подсмехом, јер како да се одвикне од својих навика, куда ће овај роб када је тако навикао да задовољава небројене потребе своје, које је сам измислио? Он је отуђен и шта се њега тиче целина. **И дошли су дотле да су ствари накупили више, а радости имају мање.**

Друга ствар је монашки пут. Послушност, пост и молитву чак исмевају, а међутим, само се у њима налази пут ка правој истинској слободи: одбацујем сувишне и непотребне жудње, себичну и охолу вољу своју смирујем и шибам покуравањем и, са помоћу Божјом, постижем тиме слободу духа а с њом и радост духовну. Ко је

способнији од њих да истакне велику мисао и да јој служи – отуђени богаташ или овај човек ослобођен од тираније ствари и навика? Монаха прекоревашу због усамљености: „Усамио си се да би међу манастирским зидовима спасао себе, а заборавио си братско служење човечанству“. Али још ћемо видети ко ће више служити братству и љубави? Јер није код нас усамљеност него код њих, али они то не виде. А из наше средине су од давнина излазили народни посленици, па зашто их не би могло бити и сада? Ти исти смерни и кротки испосници и ђутљивци устаће и поћи на велики подвиг. Спасење Русије доћи ће од народа. А руски манастир је одвајкада био са народом. Ако је народ у отуђењу, онда смо и ми отуђени. Народ верује као ми, а активист који не верује, у нас, у Русију, неће ништа урадити, макар био искрена срца

и генијалног ума. То памтите. Народ ће дочекати атеисту и победиће га и настаће јединствена православна Русија. Чувајте, дакле, народ и штитите срце његово. Васпитавајте га у тишини. То је наш монашки подвиг, јер овај народ је – народ богоносац.

Одабрао: **Бојан Чечар,**
протођакон

СВЕТИ БЕНЕДИКТ НУРСИЈСКИ

Рођен у Нурсијској области у Италији 480. године, од родитеља богатих и знаменитих. У школи се не задржа дуго, јер сам увиде да због књижног учења може изгубити "велики разум душе своје". И изиђе из школе "ненаучен мудрац и разуман незналац".

Побегне у неки манастир где га инок Роман замонаши, после чега повуче се у једну врлетну гору где у пећини оста преко три године на великом труду око своје душе. Роман му доношаше хлеба и спушташе са врлетне стене на канапу до пред пећину. Кад се прочу по околини, он, да би избегао славу од људи, удаљи се из те пећине. Беше према себи врло суров. Једном кад га нечисти бес телесне похоти спопаде, он се скиде наг и ваљаше по коприви и трњу, док не одстрани од себе и сваку помисао о жени.

Обдари га Бог многим даровима духовним: прозираше, исцељиваше, изгоњаше зле духове, васкрсаваше мртве, јављаше се другима и на јави и на даљини у сну. Једанпут прозре, да му је наслужена чаша вина с отровом. Он прекрсти чашу, и чаша прште. Основао дванаест манастира, у свакоме у почетку по дванаест монаха. Доцније се створио нарочити ред бенедиктинаца, који и данас постоји у Римокатоличкој цркви. На 6 дана пред смрт он нареди да се отвори његов гроб, раније припремљени, јер светитељ прозре да му је крај близу. Сабра све монахе, посаветова их и предаде дух свој Господу, коме је верно послужио у сиромаштини и чистоти. Његова рођена сестра, Схоластика, живела је у једном женском манастиру, па угледајући се на брата свога и сама се много подвизавала и дошла до великог духовног савршенства. Кад свети Бенедикт испусти душу своју, два монаха, један на путу, а други опет у некој удаљеној ћелији на молитви, видеше истовремено исту визију: пут од земље до небеса застрт скупоченим тканинама и осветљен по странама редовима људи; на врху тога пута стајаше неки човек неописане красоте и светлости, који им рече, да је тај пут спремљен за Бенедикта, Богу омиљенога. По тој визији та два брата сазнадоше да је њихов добри игуман отишао из овога света. Скончао мирно 543. године и преселио се у вечно царство Христа Цара.

Владика Фотије
ВАСКРСНИ ХРИСТЕ

Васкрсења дан,
не то није сан
Васкрсења дан,
славом овенчан.

Васкрсни Христе, славо Очева.
Вакрсни Христе, меро човека.

Анђео Господњи
камен гробни одвали,
Христу васкрслом
Да би певали.

Васкрсни Христе, славо Очева.
Вакрсни Христе, меро човека.

Мироносице и хор апостола
празан гроб видеше
и читаваом свету победу
над смрћу посведочише.

Васкрсни Христе, славо Очева.
Вакрсни Христе, меро човека.

Светлост Васкрсења све нас обасја
и таме неста,
живот вечни нам се дарова,
ево и небеских хорова.

Васкрсни Христе, славо Очева.
Вакрсни Христе, меро човека.

ЕПАРХИЈА
ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

**ЖИВОТВОРНИ
ИСТОЧНИК**

www.eparhijazt.com